

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura we Wrocławiu

LWR.410.009.01.2019

**Pani
Barbara Nowak-Obelinda
Dolnośląski Wojewódzki Konserwator Zabytków
we Wrocławiu
Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków
we Wrocławiu
ul. Władysława Łokietka 11
50-243 Wrocław**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

zmienione zgodnie z treścią uchwały nr KPK-KPO.443.162.2019
Komisji Rozstrzygającej z dnia 30 października 2019 r.

P/19/023 – „Ochrona materialnego dziedzictwa kulturowego mniejszości narodowych”

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków we Wrocławiu, ul. Władysława Łokietka 11, 50-243 Wrocław ¹ .
Kierownik jednostki kontrolowanej	Barbara Nowak-Obelinda, Dolnośląski Wojewódzki Konserwator Zabytków we Wrocławiu ² , od dnia 2 stycznia 2013 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Działania na rzecz ochrony materialnego dziedzictwa kulturowego mniejszości narodowych. 2. Współpraca przy realizacji działań i celów ochrony materialnego dziedzictwa kulturowego mniejszości narodowych.
Okres objęty kontrolą	Lata 2016-2019 (do czasu zakończenia kontroli), z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, jeżeli miały wpływ na ocenę kontrolowanej działalności.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. <i>o Najwyższej Izbie Kontroli</i> ³ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura we Wrocławiu
Kontrolerzy	1. Renata Kojro, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWR/96/2019 z dnia 30 maja 2019 r. 2. Paulina Żywicka, inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWR/97/2019 z dnia 30 maja 2019 r. 3. Marcin Kaliński, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr LWR/123/2019 z dnia 1 lipca 2019 r.

(akta kontroli str. 1-6)

¹ Dalej: „WUOZ” lub „Urząd”.

² Dalej: „Konserwator”.

³ Dz. U. z 2019 r. poz. 489. Dalej: „ustawa o NIK”.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

WUOZ podejmował działania na rzecz ochrony materialnego dziedzictwa kulturowego mniejszości narodowych⁵ na terenie województwa dolnośląskiego. Liczne nieprawidłowości, które wystąpiły przy realizacji tych działań miały przede wszystkim charakter formalny i bezpośrednio nie wpływały niekorzystnie na stan zabytków. Główną przyczyną występowania nieprawidłowości były braki kadrowe.

Uzasadnienie oceny ogólnej

W badanym okresie WUOZ nie był odpowiednio przygotowany do sprawniej realizacji kontrolowanych zadań wynikających z ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. *o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*⁶. W okresie tym nastąpił wzrost środków finansowych na ochronę zabytków (z 780,0 tys. zł w 2016 r. do 5 432,4 tys. zł w 2018 r. i 1 927,5 tys. zł w 2019 r.), zaś zatrudnienie w Urzędzie zwiększyło się o pięć etatów. Wzrost spraw do załatwienia⁷, przy braku odpowiedniej liczby pracowników i częstej fluktuacji kadr⁸ z uwagi na niekonkurencyjny, w stosunku do innych podmiotów, poziom wynagrodzeń⁹, wpłynął w dużej mierze na występowanie nieprawidłowości, ujawnionych w niniejszym wystąpieniu pokontrolnym. Należy przy tym podkreślić, że województwo dolnośląskie to region o największej liczbie zabytków, w tym stanowiących materialne dziedzictwo kulturowe mniejszości narodowych. Pomimo jednak tych trudności i ograniczeń, prawidłowość i rzetelność realizacji zadań związanych z kontrolowanymi sprawami stanowi prawny obowiązek organu.

W Urzędzie prowadzono rejestr zabytków i wojewódzką ewidencję zabytków, nie wyróżniając, jako odrębnej kategorii, zabytków stanowiących materialne dziedzictwo kulturowe mniejszości narodowych. Konserwator współfinansowała prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy obiektach zabytkowych, w tym stanowiących materialne dziedzictwo kulturowe mniejszości narodowych, udzielając dotacji celowych na ww. zadania, w miarę posiadanych środków. Jednakże stwierdzone w toku kontroli przypadki dotyczące m.in. niezachowania transparentności oraz nieprzestrzegania procedur przy udzielaniu dotacji świadczą o słabości kontroli zarządczej.

Urząd współpracował z właścicielami i posiadaczami zabytków, z jednostkami samorządu terytorialnego oraz z organizacjami pozarządowymi przy realizacji celów ochrony materialnego dziedzictwa kulturowego mniejszości narodowych. Nie współpracowano jednak ze społecznymi opiekunami zabytków z terenu

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ „Zabytek mniejszości narodowej” to zabytek wytworzony na terytorium Polski przez mniejszości narodowe, zamieszkujące teren przedwojennej Rzeczypospolitej lub wytworzony przez narodowości zamieszkujące dawne niemieckie tereny w północnej i zachodniej części obecnej Polski (tzw. Ziemie Odzyskane) przed 1945 r., tj. przed wcieleniem tych ziem do terytorium państwa polskiego. Definicję legalną mniejszości narodowej zawiera art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 6 stycznia 2005 r. *o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym* (Dz. U. z 2017 r. poz. 823), zgodnie z którą za mniejszości narodowe w Polsce uznaje się następujące mniejszości: 1) białoruską, 2) czeską, 3) litewską, 4) niemiecką, 5) ormiańską, 6) rosyjską, 7) słowacką, 8) ukraińską, 9) żydowską. Definicja ta została opracowana na potrzeby kontroli NIK *Ochrona materialnego dziedzictwa kulturowego mniejszości narodowych* (P/19/023).

⁶ Dz. U. z 2018 r. poz. 2067, ze zm. Dalej: „ustawa o ochronie zabytków”.

⁷ W 2015 r. zarejestrowano 44 381 spraw, a w 2018 r. 49 807; w 2015 r. wydano 7 419 decyzji, a w 2018 r. wydano ich 8 850. Inspektor ds. zabytków nieruchomości w 2016 r. załatwiał od 700 do 1 300 spraw, a w 2018 r. od 606 do 1 603 spraw, różnice w liczbie załatwianych spraw wynikają ze stażu pracy i doświadczenia pracowników.

⁸ W WUOZ według stanu na dzień 30 czerwca 2019 r. zatrudnionych było 81 osób, z czego siedem wykorzystywało urlopy macierzyńskie lub wychowawcze. W okresie objętym kontrolą występowały sytuacje braku obsady nawet siedmiu etatów inspektorów do spraw zabytków. Nabory na wolne stanowiska pracy były ogłaszane kilkakrotnie z powodu braku chętnych do podjęcia pracy.

⁹ Średnie wynagrodzenie brutto (wraz z tzw. dodatkiem stażowym) w 2016 r. wynosiło 3 056 zł, a w 2018 r. – 3 684 zł.

województwa dolnośląskiego i nie posiadano pełnego rozeznania o ich ustanowieniu.

Stwierdzone w toku kontroli nieprawidłowości dotyczyły m.in.: [1] nieogłaszania w wojewódzkim dzienniku urzędowym informacji o wpisie zabytku nieruchomego do rejestru zabytków, czym naruszono art. 9 ust. 6 ustawy o *ochronie zabytków*; [2] prowadzenia części postępowań administracyjnych o wpis do rejestru zabytków z naruszeniem terminów określonych w art. 35 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – *Kodeks postępowania administracyjnego*¹⁰ i zasad wynikających z art. 36 tej ustawy; [3] nierzetelnego prowadzenia wojewódzkiej ewidencji zabytków poprzez: a] niezakończanie kart ewidencyjnych dla siedmiu obiektów wpisanych do rejestru, b] niedokonywanie aktualizacji zapisów w czterech kartach ewidencyjnych, c] sporządzenie 11 kart ewidencyjnych na nieodpowiednim wzorze, d] nieprzekazywanie na bieżąco sporządzonych kart ewidencyjnych do Generalnego Konserwatora Zabytków (średni czas od sporządzenia do przekazania wyniósł 236 dni); [4] opieszałego podejmowania działań po przeprowadzonych kontrolach obiektów zabytkowych w zakresie: a] informowania podmiotów kontrolowanych o ustaleniach kontroli, b] wydawania zaleceń i nakazów, c] egzekwowania nałożonych obowiązków; [5] nieprzestrzegania zasad równego traktowania, uczciwej konkurencji i przejrzystości przy wyborze wykonawców na opracowanie kart ewidencyjnych zabytków, wobec braku wewnętrznych procedur udzielania zamówień publicznych; [6] niezgodności struktury organizacyjnej WUOZ – w zakresie utworzonych stanowisk w delegaturach Urzędu – z § 2 ust. 1 pkt 4, w związku z § 2 ust. 4 rozporządzenia Ministra Kultury z dnia 9 kwietnia 2004 r. w sprawie organizacji wojewódzkich urzędów ochrony zabytków¹¹; [7] nieprzekazywania w latach 2016-2017 Ministrowi Kultury i Dziedzictwa Narodowego informacji o udzielonych dotacjach, co stanowiło naruszenie § 9 rozporządzenia Ministra Kultury z dnia 6 czerwca 2005 r. w sprawie udzielania dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków¹²; [8] niepowołania od lipca 2017 r. Wojewódzkiej Rady Ochrony Zabytków, co było niezgodne z art. 99 ust. 1 ustawy o *ochronie zabytków*.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej¹³ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Działania na rzecz ochrony materialnego dziedzictwa kulturowego mniejszości narodowych

Opis stanu faktycznego

1.1. Według danych zawartych w rejestrze zabytków województwa dolnośląskiego¹⁴ prowadzonym w formie ksiąg oznaczonych literą A (zabytki nieruchome) oraz literą B (zabytki ruchome), na dzień 31 grudnia: 2016 r., 2017 r., 2018 r. oraz na dzień 30 kwietnia 2019 r., wpisanych było odpowiednio: 7 941, 7 996, 8 045 i 8 060 zabytków nieruchomych oraz 33 209, 33 849, 35 219 i 35 544 zabytków ruchomych.

(akta kontroli str. 615-634)

Konserwator wyjaśniła, że ocena zabytków pod kątem ich znaczenia dla materialnego dziedzictwa kulturowego mniejszości narodowych nie była prowadzona. O ochronie decydował zbiór wartości artystycznych, historycznych

¹⁰ Dz. U. z 2018 r. poz. 2096, ze zm. Dalej: „KPA”.

¹¹ Dz. U. Nr 75, poz. 706.

¹² Dz. U. z 2014 r. poz. 399, ze zm.

¹³ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹⁴ Dalej: „rejestr zabytków” lub „rejestr”.

i naukowych określanych indywidualnie dla każdego obiektu. W ocenie Konserwator dziedzictwo kulturowe Dolnego Śląska było wielonarodowe, wielokulturowe i zróżnicowane oraz posiadało uniwersalne wartości dla świata (trzy obiekty znajdowały się na liście UNESCO) i Europy (największa liczba zabytków na liście Pomników Historii). Jak wskazała Konserwator, wpływały na to liczne i znaczne zmiany granic regionu, które powodowały wymianę całej ludności, ale także przerywały daną kulturę i tradycję. Powyższe z kolei skutkowało tym, że teren obecnego województwa dolnośląskiego był przez większość swoich dziejów zamieszkiwany przez mieszkańców różniących się narodowością, wiarą, poglądami i językiem. Stąd też zdaniem Konserwator trudno precyzyjnie wskazać w rejestrze te pozycje, które stanowiłyby materialne dziedzictwo kulturowe konkretnej mniejszości narodowej, tym bardziej, że ustawa o *ochronie zabytków* tego nie wymaga. Niemniej jednak w ocenie Konserwator zabytki nieruchome wpisane do rejestru można podzielić na trzy grupy: [1] o złożonej strukturze i stylistyce (ok. 40% obiektów wpisanych do rejestru, przy czym tych zabytków nie można było przypisać do grupy wytworzonej przez konkretną narodowość¹⁵); [2] wybudowane w okresie habsburskim (nieliczne obiekty barokowe – świątynie i rezydencje oraz budynki urzędowe, Uniwersytet Wrocławski i szkoły, stanowiące ok. 3% obiektów wpisanych do rejestru) oraz [3] obiekty z czasów pruskich, zjednoczonych Niemiec, Republiki i III Rzeszy, które stanowiły ok. 57% obiektów wpisanych do rejestru. Niezależnie od powyższego, rejestr obejmował także zabytki wytworzone po 1945 r., tj. siedem zabytków nieruchomych oraz 49 zabytków ruchomych.

(akta kontroli str. 635-639, 2583)

Powyższy rejestr prowadzony był zgodnie z wymaganiami określonymi w § 2 oraz w § 3 ust. 1 rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011 r. w *sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem*¹⁶. I tak księga oznaczona literą:

- A (zabytki nieruchome) składała się z dziewięciu tomów, przy czym wpisy dotyczące kontrolowanych lat obejmował tom IX. W badanym okresie w księdze tej dokonano łącznie 140 wpisów, przy czym 16 z nich stanowiły wpisy przeniesione z księgi rejestrów byłych województw¹⁷: wałbrzyskiego (trzy wpisy) oraz jeleniogórskiego (trzyście wpisów);
- B (zabytki ruchome) składała się z 11 tomów, przy czym wpisy dotyczące kontrolowanych lat obejmowały tom X i XI. W badanym okresie w księdze tej dokonano łącznie 127 wpisów.

Dla ww. ksiąg w WUOZ prowadzono także w formie elektronicznej (plik Word), alfabetyczny skorowidz miejscowości z wykazem zabytków znajdujących się na ich terenie, o czym stanowił § 2 ust. 3 rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. W skorowidzu tym wpisanych było 6 163 pozycji dotyczących zabytków nieruchomych oraz 2 692 pozycji w zakresie zabytków ruchomych. Rozbieżności pomiędzy liczbą pozycji w rejestrze, a skorowidzem, Konserwator

¹⁵ Np. były to zabytki wytworzone w państwie Piastów (m.in. relikty kościoła na Ostrowie Tumskim, katedra fundacji Bolesława Chrobrego, pierwszy kościół św. Wojciecha we Wrocławiu), w Koronie Czeskiej (m.in. kościół św. Marii Magdaleny, Bożego Ciała, św. Krzyża), w okresie panowania króla węgierskiego i Jagiellonów oraz w okresie habsburskim i pruskim, czy też zjednoczonych Niemiec i III Rzeszy.

¹⁶ Dz. U. Nr 113, poz. 661. Dalej: „rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego”.

¹⁷ Tj.: wałbrzyskiego, legnickiego, wrocławskiego i jeleniogórskiego. W byłych województwach prowadzono oddzielne rejestry zabytków nieruchomych, dla których były wydane, przez właściwego wojewódzkiego konserwatora zabytków, decyzje o wpisie zabytku do Rejestru Zabytków Nieruchomych danego województwa. Decyzje te, jako ostateczne i prawomocne posiadają w dalszym ciągu moc wiążącą w stosunku do każdego zarządzającego danym obiektem.

tłumaczyła tym, że w przeciwieństwie do rejestru, wpisy w skorowidzu były uzupełniane na bieżąco.

(akta kontroli str. 640-1360, 2580)

Kontrolę aktualizacji, kompletności i weryfikacji wpisów w rejestrze dotyczących zabytków stanowiących materialne dziedzictwo kulturowe mniejszości narodowych¹⁸ (odpowiednio w księgach oznaczonych literą A i B), a także w alfabetycznym skorowidzu miejscowości z wykazem zabytków znajdujących się na ich terenie (prowadzonym w formie elektronicznej), dokonano na podstawie szczegółowego badania 29 postępowań administracyjnych o wpis do rejestru¹⁹ (przy czym 14 postępowań dotyczyło zabytków nieruchomości, a 15 zabytków ruchomych), prowadzonych w latach 2016-2019. Na tej podstawie ustalono, że:

- wszystkie badane postępowania (29 spraw) zakończono wydaniem decyzji o wpisie zabytków do rejestru;
- w 12 z 14 badanych spraw, zabytki nieruchome, których dotyczyły decyzje, zostały wpisane do rejestru, a w przypadku zabytków ruchomych w 12 z 15 badanych spraw, po tym jak decyzja o wpisie do zabytku do rejestru stała się ostateczna. W odniesieniu do alfabetycznego skorowidza miejscowości z wykazem zabytków znajdujących się na ich terenie, zabytki wpisano w 13 z 14 badanych spraw (zabytki nieruchome) oraz we wszystkich 15 sprawach dotyczących zabytków ruchomych;
- na 29 objętych kontrolą postępowań w 15 sprawach decyzje wydano w terminie przewidzianym na wydanie decyzji administracyjnej, określonym w art. 35 KPA, przy czym jedno postępowanie dotyczyło wpisania zabytku nieruchomego do rejestru zabytków (52 dni), a pozostałe 14 postępowań wpisania zabytków ruchomych do rejestru zabytków (od jednego do 25 dni), w pozostałych 14 sprawach czas wydania decyzji o wpisie do rejestru, od wszczęcia sprawy do jej wydania, wynosił od 66 do 353 dni (średnio 177 dni);
- w 13 postępowaniach (dotyczących zabytków nieruchomości) zawiadamiano strony o możliwości wypowiedzenia się co do zebranych dowodów i materiałów oraz zgłoszonych żądań, na podstawie art. 10 § 1 KPA;
- we wszystkich postępowaniach (dotyczących zabytków nieruchomości) zawiadomiono strony o miejscu i terminie przeprowadzenia dowodu z oględzin na podstawie art. 79 §1 KPA;
- w czterech z 14 postępowań (dotyczących zabytków nieruchomości) wydano postanowienie o dopuszczeniu, jako dowodu w sprawie o wpis do rejestru zabytków, protokołu z oględzin;
- we wszystkich sprawach przesyłano, zgodnie z § 4 ust. 2 rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, potwierdzoną kopię decyzji o wpisie zabytku do rejestru do Narodowego Instytutu Dziedzictwa oraz do właściwego ze względu na miejsce położenia zabytku wójta (burmistrza, prezydenta miasta);
- w pięciu z 14 postępowań (dotyczących zabytków nieruchomości) opracowano dla obiektów karty ewidencyjne zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru zabytków, według wzoru określonego w załączniku nr 2 do § 10 ust. 2 ww. rozporządzenia, a w pozostałych trzech postępowaniach obiekty posiadały karty ewidencyjne założone w latach 70 i 90 XX. wieku oraz z 2009 r.;

¹⁸ Zgodnie z § 4 ust. 1 rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, wojewódzki konserwator zabytków dokonuje wpisu w księdze, jeżeli decyzja o wpisie zabytku do rejestru stała się ostateczna.

¹⁹ Zastosowano dobór celowy według osądu kontrolera. Na wybrane do kontroli sprawy składały się następujące dokumenty: wydane decyzje, wnioski o wpis nieruchomości w katastrze, protokoły z oględzin, zawiadomienia o zakończeniu postępowania dowodowego, zawiadomienia o przeprowadzeniu dowodu z oględzin, wnioski o wpisanie obiektu do rejestru, akty notarialne, informacje o wszczęciu postępowania administracyjnego w sprawie o wpis do rejestru, informacje przekazywane do starostów oraz inne dokumenty przypisane do danej sprawy, jeśli takie znajdowały się w aktach.

- w pięciu z 15 badanych postępowań (dotyczących zabytków ruchomych) opracowano dla tych zabytków karty ewidencyjne zabytku ruchomego, przy czym dla czterech z nich na wzorze zgodnym z załącznikiem nr 4 do § 11 ust. 2 rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, a w pozostałych ośmiu przypadkach, zabytki posiadały karty ewidencyjne założone w latach 60, 80 i 90 XX. wieku oraz z 2014 r.

(akta kontroli str. 1362-2546, 2592-2817)

W kontrolowanym okresie skreślono z rejestru 10 zabytków stanowiących materialne dziedzictwo kulturowe mniejszości narodowych (na podstawie wniosków właścicieli oraz z urzędu), przy czym z księgi oznaczonej literą A – dziewięć zabytków nieruchomych, a z księgi oznaczonej literą B – jeden zabytek ruchomy (postępowanie wszczęte z urzędu). Były to m.in. budynki mieszkalne oraz budynki pałacowe, a także kapliczka przydrożna. Skreśleń dokonano na skutek zniszczenia powodującego utratę ich wartości zabytkowych lub też istniejące, oryginalne fragmenty substancji zabytkowej, przy obecnym ich stanie zachowania, przedstawiały znikomą wartość artystyczną, historyczną i naukową. Remont tych obiektów prawdopodobnie oznaczałby ich całkowitą rekonstrukcję i prowadziłby do powstania zupełnie nowego obiektu, pozbawionego cech zabytkowych. I tak np. w uzasadnieniu tych decyzji stwierdzono m.in., że stan techniczny jednego z budynków mieszkalnych był zły już w latach 80. XX wieku²⁰, lub, że przebudowa dokonana w latach 1968-71 spowodowała niemal całkowite zniszczenie substancji zabytkowej i wartości historycznych budynku, przy czym wprowadzone zmiany były tak daleko idące, że niemożliwym było przywrócenie pierwotnej formy budynku.

W każdym z wymienionych powyżej przypadków podstawą skreślenia zabytku nieruchomego z rejestru była decyzja Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Powyższe wypełniały zapisy art. 13 ust. 5 ustawy o ochronie zabytków. Po skreśleniu zabytku z rejestru odnotowywano ten fakt we właściwej księdze rejestru, w sposób określony w § 5 ust. 1 rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Informacja o skreśleniu pięciu zabytków nieruchomych z rejestru została ogłoszona na wniosek Konserwator w Dzienniku Urzędowym Województwa Dolnośląskiego²¹.

(akta kontroli str. 2547-2572)

Według danych zawartych w wojewódzkiej ewidencji zabytków, z uwzględnieniem stanu na dzień: 31 grudnia 2016 r., 31 grudnia 2017 r., 31 grudnia 2018 r. i 30 kwietnia 2019 r., wpisanych było odpowiednio: 15 391, 15 391, 15 541 i 15 542 zabytków nieruchomych oraz 65 025, 66 000, 67 053 i 67 372 zabytków ruchomych.

(akta kontroli str. 615-634)

Wojewódzka ewidencja zabytków prowadzona była w formie zbioru kart ewidencyjnych zabytków znajdujących się na terenie województwa dolnośląskiego, przy czym dla obszaru obejmującego teren powiatów: górowskiego, milickiego, oleśnickiego, oławskiego, strzelińskiego, średzkiego, trzebnickiego, wołowskiego, wrocławskiego oraz miasta na prawach powiatu Wrocław, prowadzono pomocniczo spis/wykaz tych kart w formie elektronicznej (plik Excel) w podziale na: pojazdy, architektura, cmentarze, technika, obiekty ruchome (Wrocław), obiekty ruchome (teren) oraz prospekty organowe. Wykaz ten pozwalał na agregację i analizę danych ujętych w tej ewidencji. Dla pozostałych obszarów rozpoczęto tworzenie podobnych spisów, przy czym do czasu zakończenia kontroli²², proces ten nie był ukończony.

²⁰ Istniały tylko relikty murów 1/3 budynku, nie zachowała się bryła budynku, jego dyspozycja przestrzenna, stropy, sklepienia, stolarka. Nie istniał też detal architektoniczny.

²¹ Z dnia 10 lipca 2017 r. (poz. 981).

²² Tj. do dnia 12 lipca 2019 r.

Jak wyjaśniła Konserwator, wiedzę w zakresie liczby zabytków ujętych w wojewódzkiej ewidencji zabytków czerpano ze spisów papierowych, czy też inwentarzy.

Niezależnie od powyższego w Biuletynie Informacji Publicznej WUOZ²³, prezentowano dane o wykazach zabytków, które zawierały kolumny: miejscowość, obiekt, adres, rodzaj obiektu, rejestr zabytków oraz data rejestru.

(akta kontroli str. 2592-2807, 2821-2853, 2858)

NIK zwraca uwagę, że przyjęty sposób prowadzenia wojewódzkiej ewidencji zabytków w obszarze właściwości terytorialnej delegatur WUOZ w Wałbrzychu, Jeleniej Górze i Legnicy, głównie w formie papierowych kart ewidencyjnych, nie pozwalał na agregację danych ujętych w tych zbiorach (np. nie dawał możliwości analizy danych według informacji zawartych w tych kartach, w tym rodzaju zabytków) oraz znacznie ograniczał możliwość efektywnego zarządzania posiadanymi informacjami, w tym szybko i bieżącą ich weryfikację. Trudnym było także określenie, ile z zabytków ujętych i nieujętych w rejestrze posiadało kartę ewidencji.

Konserwator wyjaśniła, że spisy kart ewidencyjnych rozpoczęto tworzyć w delegaturach WUOZ w formie elektronicznej. Poziom zaawansowania w przypadku zabytków nieruchomości kształtował się następująco: w Jeleniej Górze wykaz obejmował karty wytworzone do 2016 r., w Legnicy – zaawansowanie na poziomie ok. 80%, w Wałbrzychu – karty wytworzone do 2012 r. Natomiast w przypadku zabytków ruchomych: w Legnicy i w Jeleniej Górze nie prowadzono elektronicznych spisów, a w Wałbrzychu tylko w zakresie wytworzonych do 2011 r.

(akta kontroli str. 2592-2807, 2821-2853, 2858)

W latach 2016-2019²⁴, do wojewódzkiej ewidencji zabytków włączono odpowiednio: 218, 5, 21 i 20 zabytków, przy czym w latach tych z ewidencji tej wyłączono odpowiednio: 163, 11, 9 i 5 zabytków.

(akta kontroli str. 2863-2870)

Szczegółowa kontrola 20 kart ewidencyjnych²⁵, założonych dla obiektów nieruchomości, stanowiących materialne dziedzictwo kulturowe mniejszości narodowych, wykazała, że:

- wojewódzką ewidencję zabytków tworzyły karty ewidencyjne różnych wzorów. I tak, w czterech przypadkach były to tzw. formularze karty białej²⁶ (dla zabytków nieruchomości wprowadzonych do rejestru), w jednym przypadku była to karta cmentarza²⁷, przy czym na podstawie § 20 ust. 2 rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, dokumentacja ta była obowiązująca; w 10 przypadkach dla wprowadzanych do ewidencji obiektów (w latach 2016-2019) sporządzano karty ewidencyjne obiektu nieruchomego niewpisanego do rejestru zabytków, a w pozostałych pięciu przypadkach dla wprowadzanych do ewidencji obiektów (w latach 2016-2018) sporządzano karty ewidencyjne zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru zabytków, według wzoru określonego w załączniku nr 2 do § 10 ust. 2 rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego;

²³ Dalej: „BIP”. Zob.: <https://wsoz.ibip.wroc.pl/public/?id=2589> [dostęp: 5 lipca 2019 r.].

²⁴ Do czasu zakończenia kontroli NIK.

²⁵ Zastosowano dobór celowy według osądu kontrolera.

²⁶ Tj. karty ewidencyjne zabytków architektury i budownictwa. Zostały one opracowane w 1976 r., 1998 r., 2006 r. i 2009 r. Zawierały one m.in. informacje historyczne, opisowe, konserwatorskie, dotyczące bibliografii, a także serwis fotograficzny.

²⁷ Karta została sporządzona w 1995 r.

- we wszystkich kartach ewidencyjnych obiektów, znajdowało się określenie stanu zachowania obiektu oraz w przypadku gdy istniały, podane były zagrożenia i najpilniejsze postulaty konserwatorskie;
- pośród opracowanych w latach 2016-2019 15 kart ewidencyjnych, wszystkie przekazano w jednym egzemplarzu do Narodowego Instytutu Dziedzictwa, przy czym karty przekazywano w okresie od 1 do 570 dni, licząc od daty ich sporządzenia.

(akta kontroli str. 2643-2817, 2872, 2875-2880)

Szczegółowa kontrola 13 kart ewidencyjnych²⁸, założonych dla obiektów ruchomych, stanowiących materialne dziedzictwo kulturowe mniejszości narodowych wykazała, że:

- wojewódzką ewidencję zabytków tworzyły karty ewidencyjne różnych wzorów. I tak, w ośmiu przypadkach były to tzw. formularze karty białej²⁹, przy czym na podstawie § 20 ust. 2 rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, dokumentacja ta była obowiązująca; w czterech przypadkach dla wprowadzanych do ewidencji zabytków (w latach 2017-2018) sporządzano karty ewidencyjne zabytku ruchomego, według wzoru określonego w załączniku nr 4 do § 11 ust. rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, a w jednym przypadku sporządzono kartę ewidencji ruchomych zabytków techniki;
- w przypadku pięciu kart, sporządzonych w latach 2017-2018, opisano stan zachowania obiektu, natomiast w kartach sporządzonych przed 2016 r. stan zachowania obiektów oznaczony był w pięciu przypadkach, jako „dobry”, w jednym jako „bardzo zły”, w jednym przypadku wskazano, że rzeźba została zaatakowana przez aktywne drewnojady, i również w jednym przypadku nie opisano w jakim stanie znajdował się zabytek; ponadto na kartach podano w przypadku, gdy istniały zagrożenia, najpilniejsze postulaty konserwatorskie;
- wszystkie opracowane w latach 2017-2018 karty ewidencyjne przekazano do Narodowego Instytutu Dziedzictwa, przy czym karty przekazywano w okresie od 1 do 10 dni, licząc od daty ich sporządzenia.

(akta kontroli str. 2592-2632, 2872)

W okresie objętym kontrolą sporządzono 2 345 kart ewidencyjnych zabytków, w tym: 770 w 2016 r., 553 w 2017 r., 779 w 2018 r. i 243 do czerwca 2019 r. Pracownicy WUOZ w ramach umów cywilnoprawnych sporządzili łącznie 665 kart ewidencyjnych, w tym w badanym okresie odpowiednio: 264, 157, 221 i 23 kart za 63,6 tys. zł, za kwoty odpowiednio: 30,1 tys. zł, 12,9 tys. zł, 18,1 tys. zł i 2,5 tys. zł. Z kolei zleceniobiorcy niebędący pracownikami WUOZ sporządzili łącznie 1 666 kart ewidencyjnych, w tym w badanym okresie odpowiednio: 504, 394, 548 i 220 kart za 72,2 tys. zł, za kwoty odpowiednio: 31,1 tys. zł, 9,0 tys. zł, 25,8 tys. zł i 6,3 tys. zł. Natomiast 14 kart ewidencyjnych w latach 2016-2018 zostało sporządzonych przez pracowników WUOZ w ramach zakresu obowiązków, w tym odpowiednio w tym okresie: 2, 2 i 10 kart.

(akta kontroli str. 4459-4882)

1.2. W okresie od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia 30 kwietnia 2019 r. Konserwator wydała 12 629 pozwoleń konserwatorskich na prowadzenie prac przy zabytkach stanowiących materialne dziedzictwo kulturowe mniejszości narodowych wpisanych

²⁸ Zastosowano dobór celowy według osądu kontrolera.

²⁹ Była to dokumentacja dotycząca zabytków sztuki i rzemiosła artystycznego. Karty zawierały m.in. informacje dotyczące nazwy obiektu, jego charakterystykę (datowanie, wymiary, materiał), dane adresowe, opis, stan zachowania, dane dotyczące konserwacji, informacje archiwalne i ikonograficzne. Każda karta zaopatrzona była w jedno lub więcej zdjęć danego zabytku. Karty sporządzono w: 1960 r. (dwie karty), 1983 r., 1985 r., 1991 r., 1992 r., 1994 r. i 2014 r.

do rejestru, przy czym w kolejnych latach wydano odpowiednio: 3 663, 3 725, 3 347 i 1894 pozwoleń. W latach tych pracownicy WUOZ wykonali 978 odbiorów prac³⁰ przy zabytkach stanowiących materialne dziedzictwo kulturowe mniejszości narodowych.

(akta kontroli str. 615-634, 4007)

W wyniku analizy 12 postępowań administracyjnych w sprawie wydania pozwolenia konserwatorskiego³¹, dla zabytków stanowiących materialne dziedzictwo kulturowe mniejszości narodowych, stwierdzono, że:

- we wszystkich 12 sprawach Konserwator pozytywnie rozparzyła wnioski i wydała pozwolenie;
- czas uzyskania pozwolenia konserwatorskiego w objętych badaniem przypadkach wynosił od 13 do 58 dni, tj. średnio 30 dni, przy czym jedynie sześć spraw załatwionych zostało przed upływem 30 dni;
- w przypadku dwóch wydanych pozwoleń konserwatorskich prace nie zostały zrealizowane w terminie ważności pozwolenia, w kolejnych dwóch – nie rozpoczęto prac, w jednym przypadku prace były w trakcie realizacji, w siedmiu przypadkach zrealizowano prace, przy czym w jednym przypadku nie dokonano odbioru, a w jednym przypadku przekazano wyniki badań wraz z wnioskami konserwatorskimi;
- kontrola realizacji poddanych analizie pozwoleń prowadzona była m.in. poprzez wizytacje na terenie obiektów, spotkania i narady;
- na okoliczność odbioru prac (pod względem konserwatorskim) w 5 przypadkach dokonano oględzin wykonanych prac i sporządzono protokoły odbioru, w których wyszczególniono wykonane roboty - termin odbiorów tych prac wynosił od 5 do 35 dni.

(akta kontroli str. 4034-4458)

Szczegółowa analiza dokumentacji dotyczącej przeprowadzanych przez WUOZ kontroli wykazała, że kontrole te dotyczyły zabytków stanowiących materialne dziedzictwo kulturowe mniejszości narodowych. I tak w:

- 2016 r. przeprowadzono łącznie 132 kontrole, w tym 63 planowych (47,7%). W ich wyniku w 54 dokumentach pokontrolnych sformułowano zalecenia, a w 14 wydano decyzje nakazowe. Plan kontroli został zrealizowany w 51,2% (zrealizowano 63 na 123 kontroli);
- 2017 r. przeprowadzono łącznie 164 kontrole, w tym 74 planowych (45,1%). W ich wyniku w 61 kontrolach sformułowano zalecenia, a w 19 wydano decyzje nakazowe. Plan kontroli został zrealizowany w 49,7% (zrealizowano 74 na 149 kontroli);
- 2018 r. przeprowadzono łącznie 143 kontrole, w tym 72 planowe (50,3%). W ich wyniku w 94 kontrolach sformułowano zalecenia, a w 29 wydano decyzje nakazowe. Plan kontroli został zrealizowany w 51,1% (zrealizowano 72 na 141 kontroli);
- 2019 r. (I kwartał) przeprowadzono łącznie 34 kontrole spośród 168 kontroli planowych i 10 kontroli doraźnych. W ich wyniku w czterech kontrolach sformułowano zalecenia, a w jednej wydano decyzję nakazową.

Konserwator wyjaśniła m.in., że na trudności z realizowaniem planu kontroli wpływ miały przede wszystkim częste rotacje pracowników, przeciążenie ogromem terminowych spraw pracowników ds. nadzoru konserwatorskiego i nowe nieprzewidziane okoliczności w obiektach, których kontroli nie zaplanowano

³⁰ 403 w 2016 r., 152 w 2017 r., 389 w 2018 r. i 34 w 2019 r.

³¹ Zastosowano dobór celowy według osądu kontrolera.

(np. pożary, prowadzenie prac bez decyzji). Wskazała również, że niezrealizowane kontrole z danego roku wprowadzane są co do zasady do planu kontroli na rok następny.

W badanym okresie nie korzystano z wykonania zastępczego robót konserwatorskich, o którym mowa w art. 49 ustawy o *ochronie zabytków*, z uwagi na brak środków finansowych.

(akta kontroli str. 5083-5124, 5254-5312, 5325-5326, 5329-5330)

1.3. W latach 2016-2019 WUOZ przekazywał środki na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków, w tym przy zabytkach stanowiących materialne dziedzictwo kulturowe mniejszości narodowych, do wysokości posiadanych środków na ten cel. W badanym okresie udzielono dotacji celowych na dofinansowanie ww. prac i robót w wysokości 8 919,9 tys. zł, tj. odpowiednio: 780,0 tys. zł w 2016 r. i w 2017 r., 5 432,4 tys. zł w 2018 r. i 1 927,5 tys. zł w 2019 r. Z uwagi na pojęcie mniejszości narodowych oraz szczególną sytuację zabytków na terenie województwa dolnośląskiego, o czym szerzej w pkt 1.1. niniejszego wystąpienia pokontrolnego, należy wskazać, że wysokość przekazanych środków na prace przy zabytkach stanowiących materialne dziedzictwo kulturowe mniejszości narodowych stanowiła 100% wszystkich przyznanych dotacji na dofinansowanie prac i robót nad zabytkami wpisanymi do rejestru. W WUOZ nie prowadzono wyodrębnionej ewidencji udzielonych dotacji na zabytki stanowiące dziedzictwo kulturowe mniejszości narodowych.

Do WUOZ w latach 2016-2019 wpłynęło odpowiednio: 82, 78, 171 i 205 wniosków o udzielenie dotacji na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytkach wpisanych do rejestru, z czego:

- pozytywnie rozpatrzono: 27 wniosków w 2016 r., 23 wnioski w 2017 r., 64 wnioski w 2018 r. i 44 wnioski w 2019 r.,
- nie udzielono dotacji w zakresie: 45 wniosków z 2016 r., 31 wniosków z 2017 r., 74 wniosków z 2018 r. i 136 wniosków z 2019 r.,
- odrzucono ze względów formalnych: 10 wniosków w 2016 r., 24 wnioski w 2017 r., 33 wnioski w 2018 r. i 25 wniosków w 2019 r.

(akta kontroli str. 267-268, 304-305, 337-338, 493-500, 510-534, 620, 622)

W WUOZ nie opracowano na 2016 r. regulacji wewnętrznych dotyczących zasad przyznawania dotacji, jak również nie powołano komisji rozpatrującej i oceniającej wnioski. Zarządzeniami nr 3/2017 z dnia 15 lutego 2017 r., nr 17/2017 z dnia 8 listopada 2017 r. oraz nr 26/2018 r. z dnia 14 listopada 2018 r. ustalono zasady udzielania dotacji na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, odpowiednio na 2017 r., 2018 r. i 2019 r.

(akta kontroli str. 260-265, 280-301, 314-334, 482)

Zasady udzielania dotacji w latach 2017-2019 nie były opiniowane przez Wojewódzką Radę Ochrony Zabytków. Do jej zadań należało – zgodnie z regulaminem nadanym zarządzeniem Wojewody Dolnośląskiego nr 74 z dnia 29 kwietnia 2004 r. – opiniowanie projektów dokumentów związanych z ochroną zabytków lub mających znaczenie dla ochrony i opieki nad zabytkami. Konserwator wyjaśniła, że nie było i nie ma praktyki uzgadniania z Wojewódzką Radą Ochrony Zabytków zarządzeń, w tym dotyczących udzielania dotacji celowych.

(akta kontroli str. 349-351, 481)

W 2016 r. nie powołano komisji oceniającej wnioski o udzielenie dotacji, niemniej analiza wniosków odbywała się kolegialnie. Jak wyjaśniła Konserwator w ocenie wniosków w 2016 r. uczestniczyli: Zastępca Konserwatora, starszy inspektor ds. zabytków ruchomych, dokonywano konsultacji z kierownikami delegatur WUOZ w Jeleniej Górze, Legnicy i Wałbrzychu. Zarządzeniami nr 3/2017 z dnia 15 lutego 2017 r., nr 7/2018 z dnia 30 kwietnia 2018 r., nr 14/2019 r. z dnia 15 marca 2019 r., powołano komisję rozpatrującą i oceniającą wnioski o dotacje, odpowiednio na 2017 r., 2018 r. i 2019 r.

(akta kontroli str. 260, 302, 335, 483)

Konserwator wyjaśniła, że nabór wniosków o dofinansowanie w 2016 r., opierał się na zasadach określonych w rozporządzeniu Ministra Kultury z dnia 6 czerwca 2005 r. *w sprawie udzielania dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków*³². Wskazała, że stosowano następujące kryteria oceny wniosków: ocena wartości zabytku, ocena stanu zachowania zabytku, możliwość zrealizowania zadania (możliwość dokonania montażu środków finansowych z innymi źródłami finansowania). Przyznawano dotację na realizację prac przy zabytkach o dużej wartości artystycznej, historycznej i naukowej, których stan zachowania wskazywał na zagrożenie dla zachowania substancji zabytku. W niektórych wypadkach dodatkowym kryterium była możliwość zrealizowania zadania przy udziale środków z innych dotacji.

(akta kontroli str. 482)

Zasady naboru wniosków i przyznawania dotacji określone przez Konserwator na 2017 r. były zgodne z zasadami określonymi w ustawie o ochronie zabytków oraz w rozporządzeniu z dnia 6 czerwca 2005 r. Zarządzenie nr 3/2017 z dnia 15 lutego 2017 r. stanowiło uszczegółowienie postanowień zawartych w tej ustawie i w ww. rozporządzeniu, poprzez powołanie komisji oceny wniosków, choć w sposób szczegółowy nie regulowało: zasad i trybu prac komisji, określenia opisowej definicji uchybienia formalnego oraz określenia kryteriów merytorycznych oceny wniosków. Termin składania wniosków został zdefiniowany jako „w określonych przepisami terminie”, tj. zgodnie z treścią rozporządzenia z dnia 6 czerwca 2005 r. Zarządzenie to nie wskazywało czasu w jakim wniosek winien być rozpatrzony.

(akta kontroli str. 260-261, 482)

Zasady naboru wniosków i przyznawania dotacji określone w zarządzeniu nr 17/2017 na 2018 r. oraz zarządzeniu nr 26/2018 na 2019 r. w przeważającej części stanowiły przeniesienie zasad określonych w ustawie o ochronie zabytków oraz w rozporządzeniu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 16 sierpnia 2017 r. *w sprawie dotacji celowej na prace konserwatorskie lub restauratorskie przy zabytku wpisanym na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków*³³. W § 4 obu zarządzeń uregulowano termin składania wniosków, zgodnie z treścią § 5 rozporządzenia z dnia 16 sierpnia 2017 r. Pomimo zawarcia regulacji dotyczących wezwania wnioskodawcy do uzupełnienia wniosku (w przypadku wystąpienia braków formalnych), w zarządzeniach nie zdefiniowano pojęcia „braków formalnych” oraz dodatkowo nie wskazano zasad i trybu prac komisji.

W latach 2017-2018 wnioski oceniane miały być w oparciu o następujące kryteria: wartość zabytku, umiejscowienie obiektu na liście UNESCO, Pomników Historii lub w ich obrębie, stan zachowania zabytku, celowość realizacji zadania – kontynuacja

³² Dz. U. z 2014 r. poz. 399. Dalej: „rozporządzenie z dnia 6 czerwca 2005 r.”. Rozporządzenie to zostało uchylone z dniem 26 maja 2017 r.

³³ Dz. U. poz. 1674. Dalej: „rozporządzenie z dnia 16 sierpnia 2017 r.”.

prac konserwatorskich oraz stopień zaangażowania finansowego wnioskodawcy i starania o uzyskanie dotacji u innych podmiotów. Na 2019 r. nie określono kryterium związanego ze stopniem zaangażowania finansowego wnioskodawcy i starania o uzyskanie dotacji u innych podmiotów, ale dodano kryterium związane z zagospodarowaniem zabytku nieużytkowanego. Zarządzenia nie zawierały jednak szczegółowego uzasadnienia i objaśnienia poszczególnych kryteriów. Komisji przyznano uprawnienia do stwierdzenia, czy stan zachowania zabytku wymaga niezwłocznego podjęcia prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku oraz, czy zabytek posiada wyjątkową wartość historyczną, artystyczną lub naukową albo wymaga przeprowadzenia złożonych pod względem technologicznym prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych.

(akta kontroli str. 280-285, 314-319)

W 2016 r. wskazywano m.in. na następujące przyczyny braku dofinansowania: zabytek „nie wymaga pilnej konserwacji”, otrzymanie środków finansowych z innych środków co „umożliwi kontynuację prac”, zabytek nie posiada „wybitnej wartości artystycznej”. Poza „brakiem środków” innymi powodami nie przyznania dotacji były następujące przesłanki: obiekt „wykazuje typowe uszkodzenia, nie wymaga pilnej interwencji konserwatorskiej”, „wzięto pod uwagę dobry stan zachowania obiektu w stosunku do innych wnioskowanych zabytków”, „stan zachowania obiektów nie jest alarmujący”, „zadanie uzyskało dofinansowanie z dwóch źródeł”, „obiekt nie wykazuje zagrożenia w zakresie planowanych prac”.

(akta kontroli str. 269-279, 306-313, 339-348, 495-500)

Na podstawie analizy akt spraw z lat 2016-2018 ustalono, że komisja oceniająca wnioski nie stosowała list kontrolnych przy sprawdzaniu wniosków pod kątem określonych kryteriów. Akta zawierały jedynie złożone wnioski, bez innych dokumentów wytworzonych w trakcie naboru. W 2016 r. do akt wniosków dołączone były kartki z opisem powodu dla którego wniosek nie został wybrany do dofinansowania. W latach 2017-2018 brak było adnotacji dotyczących powodów nieprzyznania dofinansowania, poza wskazaniem na załączniki do protokołu. Analizy akt z 2019 r. wykazała natomiast, że stosowano listy kontrolne jedynie pod kątem braków formalnych. Brak było adnotacji dotyczących powodów dla których nie przyznano dofinansowania, poza wskazaniem na załączniki do protokołu prac komisji.

(akta kontroli str. 216-259)

Szczegółowa analiza umów objętych kontrolą w przedmiocie udzielonych dotacji na zabytki stanowiące materialne dziedzictwo kulturowe mniejszości narodowych (dwie umowy zawarte w latach 2016-2018 oraz jedna umowa z 2019 r.) wykazała, że:

- w latach 2016-2017 umowy zawierały wszystkie postanowienia, o których mowa w § 6 ust. 1 rozporządzenia z dnia 6 czerwca 2005 r.,
- w latach 2018-2019 umowy zawierały wszystkie postanowienia, o których mowa w § 10 ust. 1 rozporządzenia z dnia 16 sierpnia 2017 r.

W umowach tych zawierano postanowienia dotyczące m.in.: [1] ochrony dofinansowanego obiektu poprzez zobowiązanie beneficjenta do zawarcia umowy na wykonanie prac, w której wykonawca zobowiązany będzie do udzielenia gwarancji; [2] prawa do kontroli wykonania postanowień umowy w okresie 5 lat od jej zawarcia³⁴.

Przyznane środki wydatkowano zgodnie z postanowieniami umów, poza jednym przypadkiem, w którym Konserwator prowadziła – w okresie objętym kontrolą –

³⁴ W latach 2016-2019 nie przeprowadzono żadnej kontroli mającej na celu weryfikację rzeczowego zakresu zadań, na które udzielono dotacji.

postępowanie w sprawie określenia kwoty środków przypadających do zwrotu na skutek nierozliczenia dotacji. W dniu 18 lipca 2019 r. wydana została decyzja określająca obowiązek zwrotu przez beneficjenta udzielonej dotacji na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytkach nieruchomych³⁵, na kwotę 150,0 tys. zł (oraz dodatkowo należnych odsetek).

Przy weryfikacji prawidłowości wykorzystywanych środków, wykorzystywano dokument pn. „Informacja o sposobie rozliczenia umowy”, w którym wskazywano na przedmiot umowy, kwotę przyznanej dotacji, beneficjenta dotacji, datę w której wydano dyspozycję przekazania środków, przedłożone dokumenty w celu rozliczenia dotacji oraz stwierdzenie, czy beneficjent przedłożył wymagane dokumenty.

(akta kontroli str. 38-39, 41-46, 56-59, 66-70, 76, 79-82, 93, 95, 99-106, 115-122, 136-141)

1.4. Wykaz udzielonych dotacji na prace przy zabytkach był publikowany w BIP, bez wyszczególnienia obiektów stanowiących materialne dziedzictwo kulturowe mniejszości narodowych. Wykaz ten zawierał informacje dotyczące: miejscowości położenia zabytku, danych beneficjenta, nazwy zadania, które zostanie objęte dotacją oraz kwoty przyznanej dotacji.

(akta kontroli str. 352-356)

Informacje o zaakceptowanym przez Wojewodę Dolnośląskiego planie finansowym dotacji wpłynęły do WUOZ: w 2016 r. – 5 kwietnia, w 2017 r. – 21 kwietnia, w 2018 r. – 8 maja, a w 2019 r. – 11 kwietnia. Plan finansowy dotacji w latach 2017-2019 był umieszczany na stronie BIP: w 2017 r. – 11 maja, w 2018 r. – 17 maja, a w 2019 r. – 17 kwietnia³⁶. Za 2016 r. nie było możliwości odczytania w systemie informatycznym daty zamieszczenia tej informacji.

W 2018 r. Konserwator zwracała się trzykrotnie do Wojewody Dolnośląskiego o korektę planu finansowego dotacji. Na stronie BIP opublikowano korektę z dnia 2 lipca 2018 r. – pierwsza korekta planu finansowego dotacji, oraz korektę z dnia 6 grudnia 2018 r. – trzecia korekta planu finansowego dotacji. Nie opublikowano drugiej korekty z dnia 5 listopada 2018 r. Plik obejmujący trzecią korektę zawierał również szczegółowe ujęcie zakresu pierwszej jak i drugiej korekty planu finansowego dotacji.

(akta kontroli str. 355, 507-508)

Konserwator realizowała obowiązek określony w art. 82 ust. 3 ustawy o *ochronie zabytków*, informując o udzielonych dotacjach Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego, starostwa powiatowe, urzędy miast i gmin położone na terenie województwa dolnośląskiego, na których terenie znajdowały się obiekty objęte dotacją. Informacje te przekazywane były w następujących terminach: w dniu 9 stycznia 2017 r. o dotacjach udzielonych w 2016 r., w dniu 10 stycznia 2018 r. o dotacjach udzielonych w 2017 r. oraz w dniu 25 stycznia 2019 r. o dotacjach udzielonych w 2018 r.

(akta kontroli str. 357-473)

1.5. Konserwator zawiadamiała właściwe organy ścigania o możliwości popełnienia przestępstwa lub wykroczenia w sprawach, w których przedmiotem były zabytki stanowiące materialne dziedzictwo kulturowe mniejszości narodowych. W badanym okresie złożono łącznie 41 zawiadomień³⁷, w tym w 2016 r. – 10, w 2017 r. – 14,

³⁵ Decyzja nr 1574/2019.

³⁶ W 2017 r. wykaz udzielonych dotacji został opublikowany po 20 dniach, w 2018 r. po dziewięciu dniach, a w 2019 r. po sześciu dniach od jego wpływu do WUOZ.

³⁷ Do Prokuratury, na Policję.

w 2018 r. – 10, w 2019 r. (do kwietnia) – 7. Podstawą zawiadomień były w szczególności: uszkodzenie i dewastacja (pożar) zabytku, niezabezpieczenie budynku przed uszkodzeniem, kradzież elementów zabytkowych, wycinka drzew bez pozwolenia, niewykonanie zaleceń pokontrolnych.

W 9 sprawach WUOZ posiadał informacje o umorzeniu postępowania, w 2 sprawach odmówiono wszczęcia dochodzenia wskutek braku znamion czynu zabronionego, w kolejnych 9 sprawach organy ścigania skierowały sprawy do sądu (w jednym przypadku dysponowano informacją o nałożeniu kary grzywny). W pozostałych przypadkach nie posiadano informacji odnośnie stanu sprawy.

W badanym okresie Konserwator nie korzystała z uprawnień przewidzianych w art. 95 ust. 2 ustawy o ochronie zabytków, tj. nie występowała na zasadach przewidzianych dla pokrzywdzonego i oskarżyciela posiłkowego w postępowaniu karnym w sprawach dotyczących czynów zabronionych zagrażających m.in. ochronie zabytków. Natomiast w przypadku uprawnień, o których mowa w art. 95 ust. 3 ww. ustawy (tj. możliwości występowania na prawach strony w postępowaniu administracyjnym oraz na prawach oskarżyciela publicznego w postępowaniu w sprawach o wykroczenia), wystąpił jeden przypadek³⁸. Jak wskazała Konserwator, w prowadzonych postępowaniach administracyjnych uwzględniano ten organ jako stronę, więc nie zaistniała konieczność korzystania z uprawnień, o których mowa w ust. 95 ust. 2 i 3 tej ustawy.

(akta kontroli str. 4900-5000, 5070-5082)

1.6. W badanym okresie do WUOZ wpłynęło łącznie 9 skarg związanych z obiektami stanowiącymi materialne dziedzictwo kulturowe mniejszości narodowych, w tym: 1 w 2016 r., 5 w 2017 r., 2 w 2018 r. i 1 w 2019 r. (do czerwca). Skargi te dotyczyły spraw związanych z terenami i obiektami wpisanymi do rejestru lub wojewódzkiej ewidencji zabytków (zły stan obiektów, zabudowanie obszaru objętego ochroną konserwatorską, montaż urządzeń na obiektach), w tym niewłaściwego zachowania pracowników delegatur WUOZ i niedochowania ustawowych obowiązków przy procedowaniu spraw. W przypadku 8 skarg uznano je za bezzasadne, natomiast jedną skargę uznano w części za zasadną. Kontrola ww. skarg wykazała nieprawidłowości w rozpatrywaniu 2 z nich, co zostało szczegółowo opisano poniżej w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 5125-5215, 5317-5324)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W latach 2016-2019, w księdze rejestru, oznaczonej literą A, dokonano w 11 przypadkach wpisów ołówkiem, ograniczających się do podania przedmiotu/zakresu ochrony, a w księdze rejestru, oznaczonej literą B, w jednej pozycji w tomie X zapisano ołówkiem numer rejestru, przedmiot ochrony/zakres ochrony, a w drugiej pozycji wpisu dokonano czarnym długopisem. Ponadto w księdze rejestru, oznaczonej literą B, w tomie XI, nie dokończono wpisu pod poz. B/2623/1-236, bowiem pozostawiono do uzupełnienia pięć pustych stron kart. Działania te były niezgodne z § 3 ust. 2 rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, w związku z art. 9 ust. 1 ustawy o ochronie zabytków.

Jak wyjaśniła Konserwator, powyższe podyktowane było potrzebą zachowania kolejności wpisów. Decyzja o wpisaniu do rejestru zabytków nie mogła bowiem (w ocenie Konserwator) być wydana bez numeru rejestru zabytków, co wymuszało niejako „rezerwację” miejsca w księdze rejestru. Ponieważ od decyzji przysługiwało

³⁸ W 2018 r., jako oskarżyciel publiczny.

prawo do odwołania, decyzja mogła stać się ostateczna po długim czasie, stąd też w WUOZ w księdze rejestru stosowano na roboczo wpisy ołówkiem.

NIK nie podziela ww. stanowiska, ponieważ zgodnie z przywołanymi przepisami rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, wpisów dokonuje się czarnym atramentem. Stosownie natomiast do § 4 ust. 1 ww. rozporządzenia, wojewódzki konserwator zabytków dokonuje wpisu w księdze, jeżeli decyzja o wpisie zabytku do rejestru stała się ostateczna. Przepisy tego rozporządzenia, ani ustawy o ochronie zabytków, nie przewidują „rezerwacji miejsca w księdze rejestru”.

(akta kontroli str. 640-743, 2581)

2. Księgi rejestru oznaczone literą A i B nie były kompletne, gdyż według stanu na dzień:

- 27 czerwca 2019 r., w przypadku księgi oznaczonej literą A (zabytki nieruchome), nie dokonano wpisu dwóch zabytków (stanowiących materialne dziedzictwo mniejszości narodowych), którym nadano nr rejestru A/6135 oraz A/6138, pomimo że decyzje³⁹ o ich wpisaniu stały się ostateczne odpowiednio w dniach: 24 i 25 maja 2019 r.
- 2 lipca 2019 r., do księgi oznaczonej literą B (zabytki ruchome), nie dokonano wpisu trzech zabytków, którym nadano nr rejestru B/2669/1-23, B/2675/1-78, B/2681, pomimo że decyzje⁴⁰ o ich wpisaniu stały się ostateczne odpowiednio w dniach: 22 stycznia, 18 marca i 12 kwietnia 2019 r.

Skutkiem tego księgi rejestrów w tych dniach nie były aktualne, ponieważ nie zawierały informacji o pięciu wpisach dokonanych ww. decyzjami. Braki te odpowiadały 1,4% wpisów do księgi zabytków nieruchomych oraz 2,4% wpisów do księgi zabytków ruchomych dokonanych w okresie objętym kontrolą.

Dodatkowo w odniesieniu do ksiąg rejestru oznaczonych literą A, pomimo upływu 20 lat od reformy administracyjnej kraju, w księdze tej nadal były ujmowane obiekty⁴¹ (stanowiące materialne dziedzictwo kulturowe mniejszości narodowych) z terenu dawnych województw, tj. wałbrzyskiego oraz jeleniogórskiego, które były już wpisane do rejestru zabytków tych województw.

Konserwator wyjaśniła, że powyższe spowodowane było obciążeniem pracą pracowników Wydziału Rejestru i Dokumentacji Zabytków, a w przypadku wpisów w księdze oznaczonej literą B, dodatkowo problemami z pozyskaniem kolejnych tomów ksiąg zgodnych z przepisami i standardami oraz brakiem na rynku wykonawców takich ksiąg. Dodatkowo wskazała, że zasadniczo z terenu dawnych województw do ksiąg przeniesiono wszystkie wpisy do 2011 r. Nieliczne, które pozostały, tj. m.in. wykazane w trakcie kontroli NIK, nie przeniesiono z różnych powodów, jak np.: toczące się postępowania o wykreślenie z rejestru, w wyniku, którego obiekt ostatecznie nie został wykreślony, odnalezienie oryginału decyzji, uzyskanie potwierdzonych za zgodność z oryginałem kopii decyzji o wpisie do rejestru zabytków.

(akta kontroli str. 640-919, 1362-2543, 2582, 2584)

3. Prowadzony dla ksiąg oznaczonych literą A w formie elektronicznej (plik Word), alfabetyczny skorowidz miejscowości z wykazem zabytków znajdujących się na ich terenie nie był kompletny. Kontrola NIK wykazała, że według stanu na dzień 2 lipca 2019 r., nie dokonano w nim jednego wpisu zabytku (stanowiącego materialne dziedzictwo kulturowe mniejszości narodowych), któremu nadano numer rejestru

³⁹ Nr WRiD.5130.14.2019.KM z dnia 25 kwietnia 2019 r. i nr WRiD.5130.22.2019.BL z dnia 25 kwietnia 2019 r.

⁴⁰ Nr WRiD.5131.63.2018.IZS z dnia 2 stycznia 2019 r., nr WRiD.5131.8.2019.IZS z dnia 14 lutego 2019 r. i nr WRiD.5131.15.2019.IZS z dnia 25 marca 2019 r.

⁴¹ Łącznie w badanym okresie kontrolnym przeniesiono 16 wpisów nadając im nowy numer rejestru.

A/6138, pomimo iż decyzja o jego wpisaniu stała się ostateczna w dniu 25 maja 2019 r.

Konserwator wyjaśniła, że powyższe wynikało z obciążenia pracą pracowników Wydziału Rejestru i Dokumentacji Zabytków.

(akta kontroli str. 911-1171, 1362-2235, 2537-2541, 2582)

4. Badanie 12 z 14 decyzji dotyczących zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru⁴² wykazało, że informacje o wpisie tych zabytków (stanowiących materialne dziedzictwo kulturowe mniejszości narodowych) do rejestru, nie zostały ogłoszone w Dzienniku Urzędowym Województwa Dolnośląskiego, ze względu na brak stosownego wniosku, którego złożenie było wymagane postanowieniami art. 9 ust. 6 ustawy o ochronie zabytków. Ostatnia informacja⁴³ w tej sprawie ukazała się w Dzienniku Urzędowym Województwa Dolnośląskiego w dniu 27 lutego 2018 r. (poz. 980) i obejmowała 33 decyzje wydane w latach 2016-2017 (do maja 2017 r.), przy czym tylko 2 z nich ogłoszono z 14 kontrolowanych spraw. Ponadto w 4 przypadkach⁴⁴ informacja o skreśleniu zabytku nieruchomego (stanowiących materialne dziedzictwo kulturowe mniejszości narodowych) z rejestru nie została ogłoszona w Dzienniku Urzędowym Województwa Dolnośląskiego, również ze względu na brak stosownego wniosku, którego złożenie było wymagane art. 14 ust. 3 ustawy o ochronie zabytków.

W odniesieniu do powyższego Konserwator wyjaśniła, że wynikało to z przyjęcia przez organ konserwatorski zasady przekazywania do publikacji zestawień zbiorczych, po zebraniu większej liczby decyzji ostatecznych, tak aby nie powodować cyklicznej publikacji pojedynczych wpisów w wojewódzkim dzienniku urzędowym.

NIK wskazuje, że jednym z celów kontroli zarządczej⁴⁵ jest zapewnienie efektywności i skuteczności przepływu informacji. Ponadto z kryterium rzetelności wynika, że ww. czynności, z uwagi na ich charakter, winny być dokonywane bez zbędnej zwłoki.

(akta kontroli str. 2544-2546, 2571-2572, 2584)

5. W informacji Konserwator nr 5135.6.2017 z dnia 10 lipca 2017 r., o skreśleniu zabytku nieruchomego z rejestru (stanowiącego materialne dziedzictwo kulturowe mniejszości narodowych), ogłoszonej w Dzienniku Urzędowym Województwa Dolnośląskiego w dniu 27 lutego 2018 r. (poz. 981) wskazano nieprawidłową podstawę prawną, tj. powołano art. 9 ust. 6 ustawy o ochronie zabytków, zamiast art. 14 ust. 3 wskazanej ustawy.

Jak wyjaśniła Konserwator przyczyną tego stanu była oczywista pomyłka pisarska w redakcji tekstu informacji.

(akta kontroli str. 2572, 2584)

6. Badanie 29 postępowań administracyjnych o wpis do rejestru zabytków (stanowiących materialne dziedzictwo kulturowe mniejszości narodowych – 14 postępowań dotyczyło zabytków nieruchomych, a 15 zabytków ruchomych) wykazało, że:

a) w 14 z nich (48,3%) decyzję wydano ze zwłoką, nie zachowując terminów określonych w art. 35 KPA (czas wydania decyzji wynosił od 66 do 353 dni).

⁴² Odpowiednio pod numerami: A/6054/1-2, A/6075, A/6031, A/6056, A/6124, A/6138, A/6027, A/6085, A/6091, A/6109, A/6053 oraz A/6135.

⁴³ Nr 5135.5.2017 z dnia 10 lipca 2017 r.

⁴⁴ Tj. zabytków wpisanych do rejestru, odpowiednio pod numerami: A/3700/618/WŁ, A/3696/1603/WŁ, A/5726/564/J, A/796/L.

⁴⁵ Zgodnie z art. 68 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 869, ze zm.). Dalej: „ufp”.

Stosownie do art. 35 § 1 *KPA*, organy administracji publicznej obowiązane są załatwiać sprawy bez zbędnej zwłoki. Natomiast zgodnie z art. 35 § 3 *KPA*, załatwienie sprawy wymagającej postępowania wyjaśniającego powinno nastąpić nie później niż w ciągu miesiąca, a sprawy szczególnie skomplikowanej – nie później niż w ciągu dwóch miesięcy od dnia wszczęcia postępowania;

b) w 13 z nich (44,8%) nie poinformowano stron postępowania o niezakończonym w terminie, wraz z podaniem przyczyn zwłoki i nowego terminu załatwienia sprawy, do czego zobowiązywał art. 36 *KPA*.

Konserwator wyjaśniła m.in., że postępowania administracyjne były skomplikowane i wieloetapowe oraz wymagające pogłębionej analizy, a zbyt pochopne podjęcie decyzji mogło skutkować nieodwracalnymi konsekwencjami prawnymi. W ocenie składającej wyjaśnienia jedynie w nielicznych przypadkach sprawy te mogły zostać zaliczone do kategorii określonych w art. 35 § 2 *KPA*. Wskazała także, że na każdym etapie postępowania strony były zawiadamiane o możliwości zapoznania się z aktami, wypowiedzenia się, co do zebranych dowodów i materiałów.

NIK wskazuje, że do prowadzonych postępowań administracyjnych bezsprzecznie zastosowanie mają przepisy *KPA*, które szczegółowo określają zarówno terminy załatwienia sprawy, jak i sposób postępowania w przypadku konieczności ich przedłużenia.

(akta kontroli str. 1362-2543, 2584-2585)

7. Badanie 14 postępowań administracyjnych w sprawie wpisania zabytku do rejestru zabytków (nieruchomych) stanowiących materialne dziedzictwo kulturowe mniejszości narodowych wykazało, że:

a) w 10 z nich (71,4%) nie wydano postanowienia o dopuszczeniu, jako dowodu w prowadzonym postępowaniu administracyjnym w sprawie o wpis do rejestru, protokołu z oględzin. Konieczność wydania postanowienia wynikała z art. 123 *KPA*.

Konserwator wyjaśniła m.in., że w trakcie prowadzonego postępowania strony mogą zapoznać się ze zgromadzoną dokumentacją na każdym etapie postępowania.

NIK wskazuje na ww. ustawowy obowiązek w tym zakresie.

(akta kontroli str. 1362-2543, 2585-2586)

b) w jednej sprawie (7,1%) nie zawiadomiono strony o zakończeniu postępowania dowodowego i możliwości zapoznania się z dokumentacją, czym nie wypełniono obowiązku wynikającego z art. 10 § 1 *KPA*.

Jak wyjaśniła Konserwator powyższe spowodowane było niedopatrzeniem. Ponadto podkreśliła, że pomimo tego faktu, decyzja została utrzymana w mocy w postępowaniu odwoławczym organu drugiej instancji, a postępowanie zostało uznane za prawidłowe w całości.

(akta kontroli str. 1362-2543, 2585)

8. Pomimo wpisania, na podstawie stosownych decyzji, obiektów do rejestru zabytków (nieruchomych), w 5 z 14 badanych przypadkach, tj.: [1] dom mieszkalny (powstały ok. 1905 r.) położony w Karpaczu⁴⁶; [2] budynek dawnego dworu (wybudowany w latach 1722-1723) położony w Zgorzelcu⁴⁷; [3] budynek remizy strażackiej i lodowni (wzniesiony w latach 1899-1902) oraz budynek zbiornika na gaz (wzniesiony w latach 1899-1904) położone we Wrocławiu w obrębie Praczy Odrzańskich⁴⁸; [4] budynek mieszkalny (wzniesiony ok. 1920 r.) położony w Środzie Śląskiej⁴⁹ oraz [5] mauzoleum rodziny von Carnap, obecnie kaplica mszalna,

⁴⁶ Decyzja z dnia 28 października 2016 r. (nr rejestru A/6027).

⁴⁷ Decyzja z dnia 16 sierpnia 2017 r. (nr rejestru A/6053).

⁴⁸ Decyzja z dnia 10 sierpnia 2017 r. (nr rejestru A/6054/1-2).

⁴⁹ Decyzja z dnia 25 kwietnia 2019 r. (nr rejestru A/6138).

położona w miejscowości Kościelniki Górne⁵⁰, nie zostały założone dla tych obiektów karty ewidencyjne, o których mowa w § 9 rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Brak ww. kart ewidencyjnych, które stosownie do brzmienia § 13 ww. rozporządzenia sporządza się, w co najmniej dwóch egzemplarzach, z których jeden powinien być włączany do wojewódzkiej ewidencji zabytków, spowodował niekompletność tej ewidencji.

Konserwator wyjaśniła, że KPA nie przewidywało możliwości odmowy prowadzenia postępowania z uwagi na brak kart ewidencyjnych, dlatego też organ prowadził wskazane postępowania bez przedmiotowej dokumentacji.

NIK wskazuje, że stosownie do art. 22 ust. 2 ustawy o *ochronie zabytków*, wojewódzki konserwator zabytków prowadzi wojewódzką ewidencję zabytków w formie kart ewidencyjnych zabytków znajdujących się na terenie województwa. Zatem, zabytek winien mieć sporządzoną kartę ewidencyjną.

(akta kontroli str. 1362-2543, 2592-2817, 2589)

9. W 4 na 20 zbadanych przypadkach⁵¹, zapisy dokonywane w kartach ewidencyjnych nie były aktualizowane, a tym samym informacje w nich zawarte nie odzwierciedlały ich rzeczywistego stanu (z uwagi na znaczny upływ czasu od daty sporządzenia kart dla tych obiektów, wynoszący od 10 do 43 lat). Dotyczyło to następujących pozycji: [1] przynależność administracyjna, [2] numer rejestru zabytków, [3] adnotacji o inspekcjach, informacji o zmianach i uwagi różne.

Konserwator wyjaśniła, że bez zmian pozostawiano pozycje dotyczące informacji o podziale administracyjnym kraju, ponieważ instrukcje opracowywania kart ewidencyjnych zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków sporządzone przez Narodowy Instytut Dziedzictwa w Warszawie z 2011 r. nie przewidywały zmian w tym zakresie. Jednocześnie dodała, że karty były dokumentem zabytku z określonego czasu i w wielu wąskich rubrykach nie można było umieścić zmian, a dokonywanie ich ręcznie, różnymi charakterami pisma, powodowałoby, iż pierwotny dokument nie byłby czytelny. Wyjaśniła też, że nie prowadziło się aktualizacji kart z powodu przeciążenia pracowników przybywającymi obowiązkami służbowymi.

Pomimo że brak jest uregulowań prawnych dotyczących częstotliwości aktualizacji kart ewidencyjnych, NIK wskazuje, że problem ten może mieć niekorzystny wpływ na efektywność działań podejmowanych w celu ochrony zabytków. Ponadto ze względu na opracowanie tych kart przed kilkunastu, czy też kilkudziesięciu laty, należało je zaktualizować. Pozycja karty dotycząca inspekcji i zmian winna być uzupełniana, co jednak nie miało miejsca.

(akta kontroli str. 2633-2817, 2860, 2871-2873)

10. W 10 na 20 zbadanych przypadkach dla wprowadzanych w latach 2016-2019 do wojewódzkiej ewidencji zabytków, obiektów stanowiących materialne dziedzictwo kulturowe mniejszości narodowych, sporządzone karty ewidencyjne obiektu nieruchomego niewpisanego do rejestru zabytków, różniły się od wzoru karty wskazanego w załączniku nr 3 do § 10 ust. 2 rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Karty powinny być bowiem zatytułowane karta ewidencyjna zabytku nieruchomego niewpisanego do rejestru zabytków. Ponadto w 1 na 13 przypadków badanych kart ewidencyjnych założonych dla obiektów ruchomych⁵², sporządzona w dniu 6 marca 2017 r. karta ewidencyjna zabytku ruchomego, różniła się od wzoru karty wskazanego w załączniku nr 4 do § 11 ust. 2

⁵⁰ Decyzja z dnia 26 lutego 2019 r. (nr rejestru A/6124).

⁵¹ Zabytki nieruchome wpisane do rejestru pod numerem A/3636/317; A/6035, A/6085 oraz A/6109.

⁵² Zabytku wpisanego do rejestru pod numerem B/2563.

rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Kartę sporządzono bowiem na nieobowiązującym wzorze karty ewidencji ruchomych zabytków techniki.

Konserwator wyjaśniła, że karty te były opracowywane zgodnie z instrukcją opracowywania kart ewidencyjnych zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków, opracowaną przez Narodowy Instytut Dziedzictwa w Warszawie i za rozbieżności we wzorach kart powinien odpowiadać ten Instytut.

NIK wskazuje, że przywołane instrukcje nie stanowią prawa powszechnie obowiązującego, a wzór karty został ustanowiony w ww. rozporządzeniu.

(akta kontroli str. 2622-2817, 2859, 2872)

11. W 5 na 20 badanych kart ewidencyjnych⁵³ dla wprowadzanych w latach 2016-2018 do wojewódzkiej ewidencji zabytków, obiektów (nieruchomych) stanowiących materialne dziedzictwo kulturowe mniejszości narodowych, sporządzano karty ewidencyjne według nieodpowiedniego wzoru. Sporządzono je bowiem według wzoru z załącznika nr 2 do § 10 ust. 2 rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, tj. karty ewidencyjne zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru zabytków, a nie sporządzono kart ewidencyjnych według wzoru z załącznika nr 3 do ww. rozporządzenia, tj. karty ewidencyjne zabytku nieruchomego niewpisanego do rejestru zabytków. Kontrola NIK wykazała bowiem, że karty dla ww. obiektów zostały sporządzone wcześniej (zanim obiekty zostały wpisane do rejestru zabytków), tj. odpowiednio w dniach: [1] 5 lutego 2017 r., przy czym decyzja o wpisie do rejestru była z dnia 5 lutego 2018 r.; [2] 15 czerwca 2017 r., przy czym decyzja o wpisie do rejestru była z dnia 25 kwietnia 2019 r.; [3] 5 kwietnia 2017 r., przy czym decyzja o wpisie do rejestru była z dnia 10 lipca 2018 r.; [4] 15 lipca 2017 r., przy czym decyzja o wpisie do rejestru była z dnia 23 sierpnia 2017 r. oraz [5] 5 lipca 2016 r., przy czym decyzja o wpisie do rejestru była z dnia 21 grudnia 2018 r.⁵⁴

Konserwator wyjaśniła, że obiekty te posiadały wartości kwalifikujące je do wpisania do rejestru zabytków, co zresztą zostało dokonane w późniejszym terminie.

NIK wskazuje, że skoro obiekty te w dacie sporządzenia kart ewidencyjnych nie były wpisane do rejestru, a zatem nie były formalnie zabytkami, nie powinny mieć opracowanych kart ewidencyjnych zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru zabytków.

(akta kontroli str. 2633-2817, 2871-2872)

12. Mimo że na podstawie wydanych decyzji w sprawie wpisania zabytku do rejestru zabytków (ruchomych), 2 obiektów, tj.: [1] dzwon znajdujący się w dzwonnicy zlokalizowanej na terenie cmentarza po ewangelickiego w miejscowości Niwnice⁵⁵ oraz [2] zachowane fragmenty gotyckich XVI-wiecznych malowideł ściennych znajdujących się w kaplicy klauzurowej kościoła parafialnego pw. Św. Maternusa w miejscowości Lubomierz⁵⁶, nie zostały założone dla tych obiektów karty ewidencyjne, o których mowa w § 11 rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Konserwator wyjaśniła, że w tych przypadkach zabytki zostały wpisane do rejestru w oparciu o dokonane oględziny, opis i dokumentację dla obiektu.

NIK wskazuje, że brak ww. kart ewidencyjnych, które stosownie do brzmienia § 13 rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego sporządza się, w co najmniej w dwóch egzemplarzach, z których jeden byłby włączany do wojewódzkiej ewidencji zabytków, spowodował niekompletność tej ewidencji.

(akta kontroli str. 2236-2536, 2542-2543, 2591-2632)

⁵³ Dla zabytków wpisanych w rejestrze pod numerem A/6075, A/6135, A/6091, A/6056, A/6031.

⁵⁴ Przy czym pierwszą nieprawomocną decyzją DWKZ wydał w dniu 5 grudnia 2016 r.

⁵⁵ Wpisanego do rejestru pod numerem B/2582.

⁵⁶ Wpisanego do rejestru zabytków pod numerem B/2681.

13. W 5 na 20 badanych kart ewidencyjnych dla zabytków nieruchomości⁵⁷ nie przekazywano na bieżąco sporządzonych kart ewidencyjnych dla zabytków nieruchomości Generalnemu Konserwatorowi Zabytków, co było działaniem nierzetelnym. Kontrola NIK, wykazała, że w ww. przypadkach czas przekazania tych kart wynosił odpowiednio: 570, 210, 172, 188 i 40 dni, tj. średnio 236 dni.

Konserwator wyjaśniła, że powyższe było spowodowane oszczędnościami związanymi z wysyłaniem kart i dlatego karty były wysyłane zbiorczo wraz z innymi kartami sporządzonymi w późniejszym okresie.

NIK wskazuje, że czynności te powinny być dokonywane niezwłocznie, ponieważ zgodnie z § 14 ust. 2 ww. rozporządzenia, Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Generalny Konserwator Zabytków, po otrzymaniu karty od wojewódzkiego konserwatora zabytków, włącza ją do krajowej ewidencji zabytków.

(akta kontroli str. 2633-2817, 2808-2817, 2872)

14. Prezentowany w BIP⁵⁸ wykaz zabytków sporządzony był nierzetelnie, ponieważ nie dokonano w nim aktualizacji w zakresie nazw ulic⁵⁹.

Konserwator wyjaśniła, że publikowany w BIP wykaz jest tym na podstawie którego gminy miały utworzyć gminną ewidencję zabytków.

(akta kontroli str. 2821-2844, 2859)

15. WUOZ po przeprowadzonych kontrolach obiektów zabytkowych nie podejmował na bieżąco działań mających na celu zarówno poinformowanie podmiotów kontrolowanych o ustaleniach kontroli, jak i skierowanie do nich zaleceń i nakazów oraz wyegzekwowanie nałożonych obowiązków, tj.:

- pomimo że kontrola spichlerza w Bielanach Wrocławskich została przeprowadzona w dniu 6 lipca 2016 r., dopiero w dniu 11 października 2016 r. (tj. po 3 miesiącach) wysłano do właściciela protokół z kontroli, a w dniu 24 marca 2017 r. wysłano zalecenia pokontrolne (tj. po 8 miesiącach od kontroli i po 5 miesiącach po przekazaniu protokołu z tej kontroli);
- pomimo że ponowna kontrola zamku Grodzko w Kamiennej Górze z dnia 6 czerwca 2017 r. ujawniła niewykonanie nakazu nr 2182/2016 z dnia 18 listopada 2016 r., dopiero w dniu 28 września 2017 r. (tj. po 1 roku i 3 miesiącach od kontroli) wystawiono upomnienie w sprawie realizacji prac wynikających z decyzji nakazowej, a do dnia 22 lipca 2019 r. sprawa nie została zakończona (nie dokonywano żadnych czynności w tej sprawie);
- pomimo że kontrola 6 kaplic Kalwarii na Świętej Górze i zespołu rzeźb z cyklu „Droga Krzyżowa” na jej terenie w Lubawce została przeprowadzona w dniu 27 kwietnia 2017 r., to nakaz konserwatorski wydano w dniu 22 września 2017 r. (tj. niemal 5 miesięcy po kontroli), a zalecenia pokontrolne w dniu 2 października 2017 r. (tj. ponad 5 miesięcy od kontroli);
- pomimo że kontrola Blokhausu nr 2 w Głogowie została przeprowadzona w dniu 24 marca 2017 r., dopiero w dniu 5 grudnia 2017 r. (tj. po 8 miesiącach) wysłano

⁵⁷ Tj. dotyczących kart sporządzonych dla: [1] zespołu szpitala izraelickiego we Wrocławiu; [2] budynek dworca kolejowego w Świętoszowie; [3] budynek PKO BP we Wrocławiu; [4] kościół rzymskokatolicki pw. Najświętszej Matki Bożej Królowej Polski w Lasowicach oraz [5] wieża ciśnień w Świętoszowie.

⁵⁸ <https://wsoz.ibip.wroc.pl/public/?id=2589> [dostęp: 5 lipca 2019 r.].

⁵⁹ W tabeli dotyczącej wykazu zabytków w powiecie trzebnickim – gmina Żmigród (stan na maj 2016 r.) wskazano cztery budynki mieszkalne znajdujące się w Żmigrodzie, przy ul. Armii Czerwonej 4, 5, 6 i 7 (był plac Armii Czerwonej, którego nazwa została zmieniona na Plac Wolności). Natomiast w wykazie zabytków dotyczącym powiatu kamiennogórskiego, w odniesieniu do miasta Lubawka podano nazwy ulic jak: Bohaterów Stalingradu, czy też Świerczewskiego, które zostały zmienione odpowiednio na ulicę Karkonoską i Sudecką. Ponadto podano, że w Lubawce jest ul. Podgórna (powinna być Podgórze). W wykazie tym także niewłaściwie sklasyfikowano jeden obiekt, np. podano, że przy ul. Dworcowej 23 w Lubawce jest budynek sądu, a w rzeczywistości jest to budynek mieszkalny.

do właściciela protokół z kontroli, a w dniu 22 stycznia 2018 r. wydano zalecenia pokontrolne (tj. po 9 miesiącach od kontroli);

- pomimo że w dniu 9 kwietnia 2018 r. dokonano ponownej kontroli zespołu budynków dawnego zespołu folwarcznego z zajazdem w Olszynie, w których ujawniono niewykonanie zaleceń pokontrolnych z dnia 11 lipca 2016 r., do dnia 22 lipca 2019 r. (tj. przez 1 rok i 3 miesiące) nie podejmowano działań w sprawie złożenia stosownego zawiadomienia do organów ścigania;
- pomimo że w dniu 14 maja 2018 r. wystosowano zawiadomienie o kontroli kamienicy w Chełmsku Śląskim, to kontrola nie odbyła się z uwagi na przybycie tylko przedstawiciela Gminy Lubawka i jednej z współwłaścielek lokalu, a do dnia 22 lipca 2019 r. (tj. przez 1 rok i 2 miesiące) nie podejmowano żadnych czynności w sprawie, choć stan budynku pogarszał się;
- pomimo że w dniu 14 grudnia 2018 r. wszczęto postępowanie w sprawie nałożenia kary pieniężnej dla właściciela pałacu w Niedźwiedzicach z uwagi na utrudnianie przeprowadzenia kontroli, to według stanu na dzień 22 lipca 2019 r. (tj. 7 miesięcy od jego wszczęcia) decyzja o nałożeniu kary pieniężnej była w trakcie przygotowywania.

Konserwator wyjaśniła, że powyższe wynikało przede wszystkim z przeciążenia pracą pracowników i ich absencji, rezygnacji z pracy przez pracowników prowadzących sprawy oraz z ogólnej trudnej sytuacji WUOZ związanej z niedoborami personelu. Jednocześnie wskazała, że sprawy te będą kontynuowane.

(akta kontroli str. 5326-5327, 5330-5342, 5348-5353)

16. WUOZ przy wyborze wykonawców na opracowanie kart ewidencyjnych zabytków nie przestrzegał zasad równego traktowania, uczciwej konkurencji i przejrzystości. Zamówienia były bowiem zlecane w trybie niekonkurencyjnym. W WUOZ nie ustalono przy tym wewnętrznych procedur udzielania zamówień publicznych, do których ze względu na ich wartość nie miały zastosowania przepisy ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – *Prawo zamówień publicznych*⁶⁰.

Konserwator wyjaśniła m.in., że proces udzielania zamówień publicznych regulowany jest na poziomie norm powszechnie obowiązujących i nie ma obowiązku tworzenia odrębnych regulacji w tym zakresie.

Zdaniem NIK pomimo braku ustawowego obowiązku wprowadzenia w WUOZ wewnętrznych regulacji dotyczących udzielania zamówień publicznych, zlecanie zadań podmiotom zewnętrznym – bez względu na wartość zamówienia – powinno odbywać się w sposób uwzględniający konieczność przestrzegania zasad celowego i oszczędnego dokonywania wydatków oraz jawności i przejrzystości realizacji zadań. NIK wskazuje ponadto, że kierownik jednostki sektora finansów publicznych kierując się standardami kontroli zarządczej winien określić wewnętrzne procedury udzielania zamówień publicznych. Brak takich regulacji zwiększa ryzyko ograniczenia konkurencji i dostępu do zamówień udzielanych przez jednostki sektora finansów publicznych.

(akta kontroli str. 5001-5003)

17. Dla pięciu pracowników WUOZ zatrudnionych na stanowisku inspektora ds. zabytków ruchomych nie opracowano pisemnych zakresów obowiązków (czynności), pomimo że zgodnie z pkt II.A.3. *Standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych*⁶¹, aktualny zakres obowiązków, uprawnień i odpowiedzialności powinien być określony dla każdego pracownika.

⁶⁰ Dz. U. z 2018 r. poz. 1986, ze zm. Dalej: „Pzp”.

⁶¹ Załącznik do komunikatu Nr 23 Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2009 r. w sprawie standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych (Dz. Urz. Min. Fin. poz. 84).

Konserwator wyjaśniła, że nie istnieją unormowania prawne nakazujące sporządzenie zakresu obowiązków dla pracownika w formie pisemnej, a zakresy obowiązków dla wskazanych zostały ustalone ustnie w oparciu o umowę o pracę, ze względu na krótki staż pracy w WUOZ oraz możliwą rotację ich obowiązków.

NIK nie podziela stanowiska Konserwator, ponieważ zgodnie z pkt II.C.10. ww. *Standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych*, dokumenty określające zakres obowiązków, uprawnień i odpowiedzialności pracowników stanowią dokumentację systemu kontroli zarządczej. Ponadto, wskazani pracownicy zostali zatrudnieni w latach 2014-2018⁶². Dodatkowo NIK zauważa, że w przypadku innych pracowników WUOZ pisemne zakresy czynności były sporządzane.

(akta kontroli str. 5001-5027, 5216-5217, 5219, 5223-5226)

18. Struktura organizacyjna WUOZ, w zakresie utworzonych stanowisk w delegaturach WUOZ, nie była zgodna z § 2 ust. 1 pkt 4, w związku z § 2 ust. 4 rozporządzenia Ministra Kultury z dnia 9 kwietnia 2004 r. w sprawie organizacji wojewódzkich urzędów ochrony zabytków. W delegaturach WUOZ w Jeleniej Górze, Wałbrzychu i Legnicy nie utworzono bowiem stanowisk do spraw rejestru zabytków i dokumentacji zabytków, które zgodnie z ww. przepisami powinny również funkcjonować w delegaturach WUOZ. Zgodnie z § 9 ust. 1 *Statutu WUOZ*⁶³, w WUOZ utworzone są stanowiska i wydziały, zgodnie z ww. rozporządzeniem Ministra Kultury.

Konserwator wyjaśniła m.in., że ww. stanowisk nie utworzono w delegaturach WUOZ od czasu powstania województwa dolnośląskiego. Pracownicy delegatur WUOZ przedstawiają wnioski w zakresie ewidencji zabytków i rejestru zabytków, które przekazywane są do Wydziału Rejestru i Dokumentacji Zabytków, a model zgodny z ww. rozporządzeniem miałby szansę na dobre funkcjonowanie w warunkach zwiększenia obsady kadrowej WUOZ.

(akta kontroli str. 5001, 5003, 5028-5056, 5217, 5219-5220)

19. W BIP nie były zamieszczane dokumenty dotyczące przeprowadzonych w WUOZ kontroli, stosownie do art. 6 ust. 1 pkt 4 lit. a tiret drugie, w związku z art. 8 ust. 3 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej⁶⁴, według którego udostępnieniu w BIP podlega dokumentacja przebiegu i efektów kontroli oraz wystąpienia, stanowiska, wnioski i opinie podmiotów ją przeprowadzających.

Konserwator wyjaśniła, że taki stan rzeczy wynikał z przeoczenia i w najbliższym czasie dokumentacja ta zostanie opublikowana.

(akta kontroli str. 5217, 5220)

20. Konserwator w latach 2016-2019 ustalała zasady udzielania dotacji celowych na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków z naruszeniem kryterium rzetelności:

a) jako nierzetelne należy określić brak sporządzenia dokumentów określających zasady naboru wniosków o udzielenie dotacji na rok 2016. Niewytworzenie dokumentów określających jego przebieg narusza transparentność postępowania o udzielenie dotacji celowych, mając na uwadze, że: [1] nie określono kryteriów oceny, wobec czego wnioskodawcy nie posiadali wiedzy jakie kryteria merytoryczne stosuje się przy ocenie wniosków; [2] nie określono terminu na rozpatrzenie wniosku, wobec czego wnioskodawcy nie posiadali wiedzy kiedy nastąpi załatwienie ich sprawy; nie było również możliwe określenie, czy organ był w zwłoce; [3] nie

⁶² [1] 1 czerwca 2014 r., [2] 1 marca 2016 r., [3] 2 października 2017 r., [4] 1 stycznia 2018 r., [5] 1 sierpnia 2018 r.

⁶³ Załącznik do zarządzenia nr 140 Wojewody Dolnośląskiego z dnia 10 maja 2018 r. w sprawie nadania statutu WUOZ.

⁶⁴ Dz. U. z 2018 r. poz. 1330, ze zm.

przewidziano trybu uzupełnienia/poprawy uchybień formalnych, choć w toku oceny wniosków uchybienia występowały.

Konserwator wyjaśniła, że pomimo braku ww. regulacji, podejmowano działania mające na celu terminowe rozpatrywanie wniosków.

(akta kontroli str. 482-483)

b) w odniesieniu do zasad udzielania dotacji na rok 2017, jako nierzetelne należy wskazać: [1] nieokreślenie terminu rozpatrzenia wniosku, wobec czego wnioskodawcy nie posiadali wiedzy kiedy nastąpi załatwienie ich sprawy, nie było możliwe określenie, czy organ był w zwłoce; [2] nieustanowienie trybu uzupełnienia/poprawy uchybień formalnych;

(akta kontroli str. 482-483, 485-488, 506)

c) nierzetelnym było również: [1] brak w latach 2017-2019 dokładnego opisu kryteriów uzasadniającego liczbę punktów przyznawanych przez komisję oceniającą, co uniemożliwiało weryfikację poprawności dokonanej oceny wniosku o przyznanie dotacji celowej; [2] nieokreślenie w latach 2018-2019 definicji legalnej braku/uchybienia formalnego; [3] niepełne i nieprecyzyjne określenie zasad komunikacji z wnioskodawcami, polegające na braku praktyki informowania wnioskodawców o pozostawieniu ich wniosku bez rozpoznania, o błędach/uchybieniach formalnych stwierdzonych we wniosku, o niewybraniu wniosku do dofinansowania; [4] żądanie dołączenia do wniosku w formie załączników w latach 2016-2019 dokumentów pozostających w posiadaniu WUOZ, takich jak „pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków na przeprowadzenie prac objętych wnioskiem”, „decyzji o wpisie zabytku do rejestru zabytków”.

Z wyjaśnień Konserwator wynikało m.in., że przyczyną ww. nieprawidłowości było znaczne obciążenie pracowników i wzrastająca liczba wniosków w danym roku.

(akta kontroli str. 488-489)

21. Określając zasady udzielania dotacji na rok 2018 i 2019, Konserwator dokonała powielenia treści rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 16 sierpnia 2017 r. w treści zarządzeń nr 17/2017 z dnia 8 listopada 2017 r. i nr 26/2018 z dnia 14 listopada 2018 r., co stanowiło naruszenie podstawowych zasad techniki prawodawczej z uwagi na fakt, że w uchwale lub zarządzeniu nie powtarza się przepisów ustaw oraz przepisów innych aktów normatywnych, o czym stanowi § 137 załącznika do rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie *"Zasad techniki prawodawczej"*⁶⁵. Ponadto: [1] brzmienie § 1 ust. 3 regulaminów uchwalonych zarządzeniami wydanymi na lata 2018-2019, nie odpowiadało art. 77 pkt 1 ustawy o *ochronie zabytków*, wskazując, że „sporządzenie ekspertyz, badań, dokumentacji lub projektów może stanowić koszty kwalifikowalne jedynie w przypadku, gdy są one częścią prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych bądź wynikając z prowadzonych prac i są wykonywana po dacie podpisania umowy o dotację”, podczas gdy ww. przepis ustawy nie zawiera ograniczeń w dotowaniu sporządzenia ekspertyz i badań dokumentacji; [2] brzmienie § 2 ust. 1 tych regulaminów prowadziło do modyfikacji art. 73 ustawy o *ochronie zabytków*, określającego krąg podmiotów uprawnionych do ubiegania się o dotację poprzez wskazanie, że o dotację może się ubiegać podmiot prawa polskiego, podczas gdy ustawa nie zawiera takiego zastrzeżenia; [3] określono treść wniosku w oparciu o załącznik do nieobowiązującego rozporządzenia Ministra Kultury z dnia 6 czerwca 2005 r. w sprawie *udzielania dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków*.

⁶⁵ Dz. U. z 2016 r. poz. 283.

Konserwator wyjaśniła, że podstawą § 1 ust. 3 regulaminów była obawa, że sporządzona dokumentacja pozostanie niewykorzystana, gdy beneficjent nie rozpocznie remontu. Odnośnie do zawężenia kręgu podmiotów mogących ubiegać się o dotację wskazała, że podstawą tej regulacji był skomplikowany proces ewentualnych egzekucji zwrotu dotacji od podmiotów zagranicznych. Dodatkowo wyjaśniła, że wzór wniosku po modyfikacjach stosowany jest do tej pory, jako przystający do potrzeb i umożliwiający zgromadzenie danych umożliwiających ocenę wniosku.

NIK wskazuje, że modyfikacje regulacji ustawowych zawartych w przepisach prawa powszechnie obowiązującego w akcie wewnętrznym są niedopuszczalne. Ponadto mając na uwadze § 6 rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 16 sierpnia 2017 r. w sprawie dotacji celowej na prace konserwatorskie lub restauratorskie przy zabytku wpisanym na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, który stanowi, że „wniosek zawiera”, wskazuje na zastosowanie w tej regulacji katalogu zamkniętego przez ustawodawcę i nie powinien być on rozszerzany.

(akta kontroli str. 281, 315, 482-483, 485-488, 506)

22. Konserwator przyjęła protokół komisji z rekomendacją do udzielenia dotacji sporządzony w dniu 18 kwietnia 2018 r., pomimo że powołała tę komisję w dniu 30 kwietnia 2018 r. na podstawie zarządzenia nr 7/2018, czym naruszyła § 13 regulaminu udzielania dotacji, ustanowionego zarządzeniem 17/2017, określającym zasady udzielania dotacji na rok 2018 stanowiący, że wnioski rozpatruje powołana przez Konserwatora komisja.

Ponadto w sposób nierzetelny określono tryb i zakres prac komisji oceniającej wnioski o udzielenie dotacji, poprzez brak określenia szczegółowych obowiązków komisji, szczegółowych zasad sporządzania dokumentacji komisji potwierdzającej przeprowadzoną ocenę wniosku oraz poprzez brak określenia zasad współpracy komisji z Konserwator lub innymi zewnętrznymi ekspertami. Jedynym obowiązkiem komisji było sporządzenie końcowego protokołu wraz z rekomendacją kwot dotacji. Za nierzetelne należy uznać również brak obowiązku sporządzania dokumentacji uzasadnienia oceny konkretnego wniosku o udzielenie dotacji.

Konserwator wyjaśniła, że w jednej z kolumn związanej wynikami analizy wniosków znajdowała się adnotacja oceniająca wniosek (w tym powodów odrzucenia wniosku z przyczyn braków formalnych, jak również przyczyn nieudzielenia dotacji).

NIK wskazuje, że prowadzenie dokumentacji z czynności oceny każdego wniosku jest nieodłącznie związane z rzetelnością prowadzonego postępowania i jego transparentnością. Skrótowe zdania zamieszczane w postaci adnotacji w jednej z kolumn załącznika do protokołu prac komisji nie są wystarczającym i wyczerpującym uzasadnieniem pozytywnej lub negatywnej oceny wniosku lub jego odrzucenia z przyczyn formalnych. Nadto przyjęcie protokołu z prac komisji sporządzonego przed formalnym powołaniem tejże komisji było działaniem nierzetelnym.

(akta kontroli str. 261, 284, 302, 304, 318-319, 474, 485)

23. W latach 2018-2019 niezgodnie z postanowieniami § 7 ust. 1 rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 16 sierpnia 2017 r. w sprawie dotacji celowej na prace konserwatorskie lub restauratorskie przy zabytku wpisanym na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, Konserwator nie wzywała wnioskodawców do uzupełnienia wniosków złożonych na niewłaściwym formularzu. Wnioski te były odrzucane, pomimo że zgodnie z przywołanymi regulacjami

zobowiązana była wezwać do ich uzupełnienia. Nieprawidłowość ta dotyczyła 5 z 33 wniosków o udzielenie dotacji odrzuconych z przyczyn formalnych w roku 2018 oraz 5 z 25 wniosków o udzielenie dotacji odrzuconych z przyczyn formalnych w roku 2019.

W odniesieniu do powyższego Konserwator wyjaśniła, że w jej ocenie wzywanie do uzupełnienia braków formalnych nie powinno dotyczyć złożenia wniosku na nieaktualnym formularzu. Ponadto wskazała, że w 2019 r. nie wezwała żadnego z wnioskodawców 25 odrzuconych wniosków o udzielenie dotacji, ponieważ wiązałoby się to z wydłużeniem czasu na przekazanie Wojewodzie Dolnośląskiemu planu finansowego i wpłynęłoby to ostatecznie na wydłużenie terminu podpisania umów.

NIK wskazuje, że organ nie ma możliwości odstąpienia od wezwania wnioskodawcy do uzupełnienia braku formalnego i powinien uczynić zadość obowiązкови jaki został na niego nałożony.

(akta kontroli str. 306-313, 399-348, 483, 486-488)

24. Wbrew postanowieniom art. 65 § 1 KPA, Konserwator nie przekazała wniosku o udzielenie dotacji, który wpłynął do WUOZ w dniu 28 lutego 2019 r.⁶⁶ według właściwości, tj. do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego.

Jak wyjaśniła Konserwator wniosek ten został zaadresowany na WUOZ i wpłynął w ostatnim dniu naboru (tj. w dniu 28 lutego 2019 r.), a nabór w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Dolnośląskiego zakończył się w dniu 31 stycznia 2019 r.

NIK wskazuje, że zgodnie ze wskazanym art. 65 § 1 KPA, jeżeli organ administracji publicznej, do którego podanie wniesiono, jest niewłaściwy w sprawie, niezwłocznie przekazuje je do organu właściwego, zawiadamiając jednocześnie o tym wnoszącego podanie.

(akta kontroli str. 200, 489)

25. W umowach o dofinansowanie na lata 2018-2019 błędnie określono termin przekazania dokumentów, o których mowa w § 12 ust. 1 rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 16 sierpnia 2017 r. w *sprawie dotacji celowej na prace konserwatorskie lub restauratorskie przy zabytku wpisanym na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków*⁶⁷. Winien on bowiem zgodnie z ww. rozporządzeniem wynosić 30 dni, a został skrócony do 15 dni.

Konserwator wyjaśniła, że termin określony w ww. rozporządzeniu jest nieprecyzyjny, a ze względu na dość późne przyznawanie dotacji i krótki okres realizacyjny uznano, że dla jej wypłaty korzystniejszy będzie termin 15-dniowy.

NIK wskazuje, że § 12 ust. 1 ww. rozporządzenia jest precyzyjny i nie pozostawia możliwości jego modyfikacji. Wobec czego postanowienia umowne w zakresie

⁶⁶ Nadano mu znak sprawy: WZR.5124.1.147.2019.MW.

⁶⁷ Zgodnie z nim wnioskodawca jest obowiązany przekazać organowi udzielającemu dotacji celowej: 1) uwierzytelnione kopie faktur lub rachunków za przeprowadzone prace przy zabytku wpisanym na Listę Skarbów Dziedzictwa albo prace przy zabytku wpisanym do rejestru oraz za zakup materiałów niezbędnych do ich przeprowadzenia, w przypadku wykonywania tych prac z materiałów przekazanych przez wnioskodawcę, 2) kosztorys powykonawczy za przeprowadzone prace przy zabytku wpisanym na Listę Skarbów Dziedzictwa albo prace przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków wraz z ich obmiarem, podpisany przez wykonawcę prac, 3) powykonawczą dokumentację fotograficzną zabytku, zapisaną na informatycznym nośniku danych wraz z zezwoleniem na nieodpłatne korzystanie przez organ, który udzielił dotacji celowej, z zawartych w niej fotografii w zakresie ich utrwalania, zwielokrotniania i rozpowszechniania, w szczególności techniką drukarską, reprograficzną lub cyfrową – w terminie 30 dni od określonego w umowie o udzielenie dotacji celowej terminu przeprowadzenia prac przy zabytku wpisanym na Listę Skarbów Dziedzictwa albo prac przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków.

rozliczenia dotacji na podstawie wymienionych w tym rozporządzeniu dokumentów były sprzeczne z jego treścią.

(akta kontroli str. 490-491)

26. Konserwator nie uregulowała „trybu kontroli” w umowach o dofinansowanie zawieranych w latach 2016-2019, o którym mowa w § 6 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Ministra Kultury z dnia 6 czerwca 2005 r. *w sprawie udzielania dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków* oraz § 10 ust. 1 pkt 5 rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 16 sierpnia 2017 r. *w sprawie dotacji celowej na prace konserwatorskie lub restauratorskie przy zabytku wpisanym na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków*. Zawierane umowy zawierały bowiem jedynie sformułowania o prawie do przeprowadzenia kontroli.

Konserwator wyjaśniła, że elementem kontroli dotacji jest ostatni etap rozliczenia dotacji poprzez wprowadzenie obowiązku przedstawienia określonych w umowach dokumentów. W związku z tym zastrzeżono prawo do kontroli. Wyjaśniła również, że zweryfikowanie zakresu rzeczowego zadań na które udzielono dotacji w odniesieniu prac konserwatorskich i robót budowlanych nie jest w pełni możliwe, a egzekwowane są oświadczenia w tym zakresie. Ze względu na braki kadrowe nie prowadzono kontroli pod względem finansowo-księgowym.

NIK wskazuje, że Konserwator słusznie zauważyła, że w umowie określono „prawo” do przeprowadzenia kontroli, nie zaś „tryb kontroli”.

(akta kontroli str. 491)

27. Informacja o sposobie rozliczenia dotacji dołączana przez pracowników WUOZ do akt umowy o dofinansowanie nie zawierała analizy złożonych dokumentów i ograniczała się do stwierdzenia, że beneficjent przedłożył wymagane dokumenty oraz nie zawierała podpisu pracownika sporządzającego ten dokument, co było działaniem nierzetelnym.

Konserwator wyjaśniła, że informacja o sposobie rozliczenia dotacji była sporządzana przez właściwego pracownika. Poinformowała również, że wdrożony będzie obowiązek złożenia podpisu pod tą informacją.

NIK wskazuje, że ogólny charakter tego dokumentu nie potwierdza prawidłowości rozliczenia dotacji przez wnioskodawcę. Taki stan rzeczy jest efektem braku regulacji wewnętrznych dotyczących sposobu sporządzania dokumentacji dotyczących umów objętych dotacją.

(akta kontroli str. 43, 56, 66, 76, 115, 491)

28. Z naruszeniem zasad wnikających z umowy o dofinansowanie, *ufp* i *KPA* prowadzono postępowanie w sprawie określenia kwoty środków przypadających do zwrotu na skutek nierozliczenia dotacji⁶⁸, gdyż:

a) nie wezwano beneficjenta do zwrotu środków i nie zastosowano innej formy zawiadomienia o obowiązku zwrotu środków. Wezwanie do rozliczenia dotacji jest elementem procedury, która ma zapewnić prawidłowość wykonania umowy. Dopiero po uchybieniu przez beneficjenta terminowi wezwania, po stronie WUOZ aktualizuje się roszczenie o żądanie zwrotu środków wypłaconych w ramach dotacji. Mając na uwadze brzmienie art. 169 ust. 1 *ufp*, Konserwator powinna poinformować beneficjenta o stwierdzeniu okoliczności uzasadniających żądanie zwrotu i wyznaczyć termin do zwrotu tych środków;

⁶⁸ Postępowanie administracyjne zmierzające do określenia kwoty środków przypadających do zwrotu w związku z nierozliczeniem umowy nr 1/2018 o udzielenie dotacji celowej na dofinansowanie z dnia 29 maja 2018 r., prowadzone pod znakiem WZR. 5124.1.130.2018.AB.

b) nie załatwiono sprawy w terminie wynikającym z art. 35 § 2 *KPA*, gdyż postępowanie wszczęto z urzędu w dniu 3 kwietnia 2019 r., natomiast w decyzję o zwrocie środków wydano w dniu 18 lipca 2019 r. Dodatkowo nie poinformowano beneficjenta o niezakończonym postępowaniu w terminie i nie wyznaczono nowego terminu załatwienia sprawy, stosownie do art. 36 *KPA*;

c) nie zawiadomiono beneficjenta o zakończeniu postępowania administracyjnego i nie umożliwiono mu w trybie art. 10 *KPA* wypowiedzenia się co do zebranych dowodów i materiałów;

d) w decyzji nie wskazano właściwie jednostek redakcyjnych art. 169 *ufp*, stanowiących podstawę do jej wydania;

e) przekazanie informacji, o których mowa w art. 13 ust. 1 i 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. *w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE*⁶⁹, nastąpiło dopiero wraz z decyzją, a nie wraz z pierwszą czynnością w postępowaniu, jakim było przekazanie zawiadomienia o jego wszczęciu z urzędu.

Konserwator wyjaśniła m.in., że nie wysyłano wezwania do zwrotu środków przed wszczęciem postępowania, wezwano natomiast do rozliczenia środków dotacji. W zakresie podstawy prawnej w zawiadomieniu o wszczęciu postępowania przywołanie art. 79a *ufp* było oczywistą omyłką.

NIK wskazuje, że organ winien bezwzględnie stosować i podawać w decyzji przepisy *KPA* i *ufp*.

(akta kontroli str. 93, 95, 491-492, 5343-5347)

29. W latach 2016-2017 nie przekazywano informacji o udzielonych dotacjach do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, do czego zobowiązywały postanowienia § 9 rozporządzenia Ministra Kultury z dnia 6 czerwca 2005 r. *w sprawie udzielania dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków*. Zgodnie z nim minister i właściwy wojewódzki konserwator zabytków informują się, w terminie: [1] do dnia 31 lipca – o dotacjach udzielonych w okresie od dnia 1 stycznia do dnia 30 czerwca w danym roku; [2] do dnia 31 stycznia roku następnego – o dotacjach udzielonych w okresie od dnia 1 lipca do dnia 31 grudnia danego roku.

(akta kontroli str. 509)

30. W sposób nierzetelny wypełniano obowiązek wynikający z art. 82 ust. 3 ustawy *o ochronie zabytków*, zgodnie z którym organy uprawnione do udzielania dotacji informują się wzajemnie o udzielonych dotacjach. Celem tej regulacji jest zapewnienie realizacji postanowień sankcjonujących możliwość uzyskania dla jednego przedsięwzięcia polegającego na realizacji prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru dofinansowania pochodzącego równolegle z trzech źródeł, tj. z dotacji celowej przyznanej przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, z dotacji celowej przyznanej przez właściwego wojewódzkiego konserwatora zabytków oraz ze środków samorządowych, których łączna kwota dofinansowania ze wskazanych wyżej źródeł nie przekroczyła 100% nakładów koniecznych na realizację danego przedsięwzięcia. Stąd też przyjęta praktyka informowania o wypłaconych dotacjach do dnia 31 stycznia roku następnego uniemożliwia wyeliminowanie możliwości przyznania dotacji przekraczających 100% koniecznych nakładów.

Konserwator wyjaśniła, że ustawa *o ochronie zabytków* nie określa terminu wykonania tego obowiązku, a był on realizowany w styczniu następnego roku, gdyż

⁶⁹ Dz. U. UE. L. z 2016 r. Nr 119, str. 1.

faktycznie z chwilą wypłaty wszystkich dotacji (ok. 20 grudnia) znany jest ostateczny wykaz udzielonych dotacji.

NIK wskazuje, że ustawodawca przewiduje obowiązek informowania o „udzielonych dotacjach”, nie zaś „wypłaconych”. Spełnianie obowiązku informacyjnego, o którym mowa w art. 82 ust. 3 ustawy o *ochronie zabytków*, w terminie do dnia 31 stycznia roku następnego uniemożliwia osiągnięcie celu zamierzonego przez ustawodawcę.

(akta kontroli str. 357-473, 509)

31. W przypadku 2 z 8 badanych spraw dotyczących złożonych do organów ścigania⁷⁰ zawiadomień stwierdzono, że złożono je opieszale, tj. były przesłanki, by odpowiednio wcześniej (co najmniej rok) złożyć je na podstawie art. 119 ustawy o *ochronie zabytków*, w związku z niewykonaniem zaleceń pokontrolnych, o których mowa w art. 40 ust. 1 ww. ustawy. Stosownie do art. 41 ustawy o *ochronie zabytków*, w razie stwierdzenia, że działanie lub zaniechanie kontrolowanej osoby fizycznej albo kierownika kontrolowanej jednostki organizacyjnej lub jej pracownika narusza przepisy art. 108-118 ww. ustawy, wojewódzki konserwator zabytków kieruje odpowiednio do Policji, prokuratury albo sądu zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa lub wykroczenia. Stwierdzona w tym względzie opieszałość zawiadamiającego mogła mieć wpływ na pogorszenie się stanu technicznego tych obiektów.

Konserwator wyjaśniła m.in., że system ochrony zabytków nie jest konstrukcją opresyjną. W przypadku bowiem opieki źle sprawowanej organ ma prawo skorzystać z wachlarza środków przewidzianych przepisami ustawy o *ochronie zabytków*, miarkując adekwatnie do stopnia zaniedbań i ewentualnej skali uszczerbku, uporczywości w braku podejmowania działań, uchylania się od współpracy.

NIK wskazuje, że przedmiotem ochrony z art. 119 ww. ustawy jest zarówno prawidłowe funkcjonowanie systemu ochrony zabytków, jak też należyty stan zabytku, a także skuteczność działań nadzoru konserwatorskiego. Należy zauważyć, że samo wykroczenie stanowi niewykonanie zaleceń i powoduje odpowiedzialność karną, przy tym nie ma znaczenia, czy i jakie były następstwa niewykonania tych zaleceń. Katalog bezwzględnych i negatywnych przesłanek stanowiących przeszkodę dla wszczęcia i prowadzenia postępowania zamieszczony został w art. 5 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. – *Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia*⁷¹, lecz ich ocena należy do organów ścigania, a nie bezpośrednio do WUOZ.

(akta kontroli str. 5244-5245, 5249-5250)

32. Dwie skargi na działalność Konserwatora⁷², w związku z beczynnością tego organu, wbrew art. 229 pkt 7 *KPA*, nie zostały przekazane zgodnie z właściwością

⁷⁰ [1] w sprawie o sygn. JG/N.0122.3.2019.ZK z dnia 15 stycznia 2019 r., pomimo że od momentu nabycia zabytkowej nieruchomości (25 września 2015 r.) właściciel nie wykonał żadnych prac zabezpieczających i remontowych, w tym nie wykonał zaleceń pokontrolnych z dnia 2 marca 2017 r. (z terminem do dnia 31 lipca 2017 r.), zawiadomienie złożono dopiero w dniu 15 stycznia 2019 r. (z art. 108 ustawy o *ochronie zabytków*), podczas gdy wcześniej (w 2018 r.) istniał obowiązek złożenia zawiadomienia co najmniej z art. 119 ww. ustawy (niewykonywanie zaleceń pokontrolnych). Zawiadamiający wskazał m.in., że „świadome nie wykonywanie zaleceń pokontrolnych spowodowało, że zabytek uległ w bardzo dużej części zniszczeniu.”; [2] w sprawie o sygn. WZN.5180.17.2018.MA z dnia 27 marca 2019 r., pomimo że od momentu nabycia zabytkowej nieruchomości (12 stycznia 2015 r.) właściciel w sposób umyślny i ciągle nie zabezpieczał zabytku, co doprowadziło do niszczenia budynku, w tym nie wykonywał zaleceń pokontrolnych z dnia 7 lipca 2016 r. – dokonanie prac remontowych do dnia 31 grudnia 2017 r., zawiadomienie złożono dopiero w dniu 27 marca 2019 r. (z art. 108 i 110 ustawy o *ochronie zabytków*), podczas gdy wcześniej (już na początku 2018 r.) istniał obowiązek złożenia zawiadomienia z art. 119 ww. ustawy (niewykonywanie zaleceń pokontrolnych). Zawiadamiający wskazał m.in. „... utrzymywanie zabytku w stanie agonalnym i stale pogarszającym się.”.

⁷¹ Dz. U. z 2019 r. poz. 1120, ze zm.

⁷² Pisma przekazane przez Wojewodę Dolnośląskiego, z dnia 4 listopada 2016 r. (pismo z dnia 2 listopada 2016 r.) i 9 marca 2017 r. (pismo z dnia 3 marca 2017 r.).

do ich rozpatrzenia organowi wyższego stopnia, tylko rozpatrzone przez Konserwator. Jeżeli przepisy szczególne nie określają innych organów właściwych do rozpatrywania skarg, organem właściwym do rozpatrzenia skargi dotyczącej zadań lub działalności innego organu administracji rządowej jest organ wyższego stopnia lub sprawujący bezpośredni nadzór. W związku z tym ww. skargi powinny być przekazane do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, zgodnie z art. 93 ust. 1 ustawy o ochronie zabytków.

Konserwator wyjaśniła m.in., że ww. pisma zostały prawidłowo zakwalifikowane i rozpatrzone w trybie skargowym, według ich treści, a nie nazwy oraz, że nie można ich traktować, ze względu na treść dotyczącą bezczynności organu, jako pism procesowych w postępowaniu jurysdykcyjnym.

NIK nie podziela tych wyjaśnień, gdyż organem właściwym do rozpatrywania skarg na działalność DWKZ jest organ wyższego stopnia, czyli Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

(akta kontroli str. 5182-5203, 5245-5246, 5250-5251)

33. W 4 na 9 badanych spraw⁷³ organ nie dochował miesięcznego terminu na załatwienie skargi, o którym mowa w art. 237 § 1 KPA oraz nie zawiadamiał w tych przypadkach stron o przyczynie zwłoki i nie wskazywał nowego terminu załatwienia sprawy wraz z pouczeniem o prawie wniesienia zażalenia/ponaglenia (art. 36 KPA), do czego był zobowiązany na podstawie art. 237 § 4 KPA. Zgodnie z jego brzmieniem, organ właściwy do załatwienia skargi powinien załatwić skargę bez zbędnej zwłoki, nie później jednak niż w ciągu miesiąca. Termin uznaje się za zachowany, jeżeli przed jego upływem pismo zostało, m.in. nadane w polskiej placówce pocztowej operatora wyznaczonego w rozumieniu ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. – *Prawo pocztowe*⁷⁴ (art. 57 § 5 pkt 2 KPA). W badanych sprawach pisma kierowano do stron postępowania z przekroczeniem ustawowego terminu sięgającym od trzech do 33 dni.

Konserwator wyjaśniła, że w przypadku 3 spraw zostały one rozpatrzone w terminie, ale wysłane z opóźnieniem, a w przypadku jednej sprawy udzielono odpowiedzi na skargę dopiero po uzyskaniu stanowiska Miejskiego Konserwatora Zabytków we Wrocławiu.

NIK nie podziela złożonych wyjaśnień, gdyż przytoczony wyżej art. 57 § 5 pkt 2 KPA, w sposób jednoznaczny określa kiedy termin uważany jest za zachowany. Natomiast zgodnie z art. 36 § 2 KPA, obowiązek zawiadomienia strony o przypadku niezakończono sprawy w terminie ciąży na organie administracji publicznej również w przypadku zwłoki w załatwieniu sprawy z przyczyn niezależnych od tego organu.

(akta kontroli str. 5125-5181, 5204-5215, 5246, 5251)

OCENA CZĄSTKOWA

Urząd prowadził rejestr zabytków i wojewódzką ewidencję zabytków, wydawał pozwolenia konserwatorskie, współfinansował prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy obiektach zabytkowych, a także przeprowadzał kontrole przestrzegania przepisów dotyczących ochrony zabytków. W działaniach tych stwierdzono szereg nieprawidłowości, głównie o charakterze formalnym.

Ujawnione nieprawidłowości w obszarze spraw związanych z ochroną materialnego dziedzictwa kulturowego, w tym dziedzictwa kulturowego mniejszości narodowych, dotyczyły m.in.: [1] nieogłaszania w wojewódzkim dzienniku urzędowym informacji

⁷³ [1] skarga – wpływ: 12.09.2017 r., odpowiedź: 19.10.2017 r. (6 dni po terminie), [2] skarga – wpływ: 09.05.2017 r., odpowiedź: 13.06.2017 r. (3 dni po terminie), [3] skarga – wpływ: 06.08.2018 r., odpowiedź: 04.10.2018 r. (26 dni po terminie), [4] skarga – wpływ: 11.12.2018 r., odpowiedź: 15.02.2019 r. (33 dni po terminie).

⁷⁴ Dz. U. z 2018 r. poz. 2188, ze zm.

o wpisie zabytku nieruchomego do rejestru zabytków, czym naruszono art. 9 ust. 6 ustawy o ochronie zabytków; [2] prowadzenia części postępowań administracyjnych o wpis do rejestru z naruszeniem terminów określonych w art. 35 KPA i zasad wynikających z art. 36 tej ustawy; [3] nierzetelnego prowadzenia wojewódzkiej ewidencji zabytków poprzez: a] niezakończenie kart ewidencyjnych dla siedmiu obiektów wpisanych do rejestru, b] niedokonywanie aktualizacji zapisów w czterech kartach ewidencyjnych, c] sporządzenie 11 kart ewidencyjnych na nieodpowiednim wzorze, d] nieprzekazywanie na bieżąco sporządzonych kart ewidencyjnych do Generalnego Konserwatora Zabytków (średni czas od sporządzenia do przekazania wyniósł 236 dni); [4] opieszałego podejmowania działań po przeprowadzonych kontrolach obiektów zabytkowych w zakresie: a] informowania podmiotów kontrolowanych o ustaleniach kontroli, b] wydawania zaleceń i nakazów, c] egzekwowania nałożonych obowiązków; [5] nieprzestrzegania zasad równego traktowania, uczciwej konkurencji i przejrzystości przy wyborze wykonawców na opracowanie kart ewidencyjnych zabytków, wobec braku wewnętrznych procedur udzielania zamówień publicznych; [6] niezgodności struktury organizacyjnej WUOZ – w zakresie utworzonych stanowisk w delegaturach Urzędu – z § 2 ust. 1 pkt 4, w związku z § 2 ust. 4 rozporządzenia Ministra Kultury z dnia 9 kwietnia 2004 r. w sprawie organizacji wojewódzkich urzędów ochrony zabytków; [7] nieprzekazywania w latach 2016-2017 Ministrowi Kultury i Dziedzictwa Narodowego informacji o udzielonych dotacjach, co stanowiło naruszenie § 9 rozporządzenia Ministra Kultury z dnia 6 czerwca 2005 r. w sprawie udzielania dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków.

OBSZAR

2. Współpraca przy realizacji działań i celów ochrony materialnego dziedzictwa kulturowego mniejszości narodowych

Opis stanu faktycznego

2.1. WUOZ współpracował w badanym okresie z właścicielami i posiadaczami zabytków przy realizacji celów ochrony materialnego dziedzictwa kulturowego mniejszości narodowych. W tym okresie wydanych zostało 51 640 zaleceń konserwatorskich, w tym 13 246 w 2016 r., 16 425 w 2017 r., 19 067 w 2018 r. i 2 902 do 30 kwietnia 2019 r. Uzgodniono łącznie 70 programów prac konserwatorskich i zagospodarowania zabytków nieruchomych, w tym odpowiednio: 23 w 2016 r., 21 w 2017 r., 23 w 2018 r. i trzy do 30 kwietnia 2019 r.

W badanym przez NIK okresie współpracowano z Niemiecko-Polską Fundacją Ochrony Zabytków Kultury w zakresie planowania i realizacji działań konserwatorskich wspieranych ze środków niemieckich na terenie Dolnego Śląska. Współpracowano także w ramach grupy złożonej z wojewódzkich konserwatorów zabytków w Szczecinie, Wrocławiu i Zielonej Górze⁷⁵, z konserwatorami niemieckimi z Brandenburgii, Saksonii i Meklemburgii w sprawie wspólnych problemów związanych z zagospodarowaniem obiektów rezydencjonalnych. Wynikiem tej współpracy było opracowanie wystawy pt.: „Zabytkowe rezydencje w krajobrazie przygranicznych regionów Polski i Niemiec”, która nagrodzona została medalem Targów Lipskich w 2016 r. i prezentowana była do 2019 r. po obu stronach granicy.

Konserwator współpracowała również przy realizacji celów ochrony materialnego dziedzictwa kulturowego mniejszości narodowych z jednostkami samorządu terytorialnego⁷⁶. W związku z tym w latach 2016-2019 (do czerwca) opiniowała: 39 gminnych programów opieki nad zabytkami, 207 sprzedaży obiektów

⁷⁵ Współpraca koordynowana ze strony polskiej przez Narodowy Instytut Dziedzictwa w Warszawie.

⁷⁶ Dalej: „JST”.

zabytkowych będących własnością JST⁷⁷, 11 748 zamierzeń budowlanych w obszarach objętych ochroną na podstawie prawa miejscowego⁷⁸, uzgodniła: 6 864 decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu⁷⁹, 2 042 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz opiniowanych studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania⁸⁰, 52 włączeń innych zabytków nieruchomych wpisanych do gminnej ewidencji zabytków⁸¹, a także zorganizowała 8 spotkań z organami JST⁸².

Do WUOZ wpłynęły łącznie 283 wnioski o udostępnienie zarządcom dokumentacji zabytków, w tym 74 w 2016 r., 95 w 2017 r., 80 w 2018 r. i 34 do 30 kwietnia 2019 r. W 166 przypadkach umożliwiono dokonywanie niezbędnych odpisów z tej dokumentacji, w pozostałych przypadkach nieodpłatnie udostępniono do wglądu posiadaną dokumentację zabytku. Dokumentacja była udostępniana w zdecydowanej większości przypadków niezwłocznie, choć ujawniono pojedyncze przypadki, udostępniana jej po 32, 33, 34, 36, 50 i 72 dniach od daty złożenia wniosku. Jak podała Konserwator to wnioskodawcy przybyli z opóźnieniem po wnioskowaną dokumentację, na co WUOZ nie miał wpływu i nie miał podstaw prawnych do ponaglenia w tej kwestii. Termin udostępnienia dokumentacji zależy więc tylko i wyłącznie od tego, kiedy wnioskodawca przybędzie i skorzysta w archiwum z przygotowanych materiałów.

(akta kontroli str. 5246-5247, 5251-5252)

2.2. WUOZ w okresie objętym kontrolą nie współpracował ze społecznymi opiekunami zabytków działającymi na terenie województwa dolnośląskiego w celu ochrony dziedzictwa kulturalnego mniejszości narodowych. Nie posiadał także pełnego rozeznania w kwestii ustanowionych przez starostów społecznych opiekunów zabytków, gdyż nie informowali oni Urzędu w tym zakresie. W styczniu 2019 r. wystąpiono do starostów i prezydentów miast na prawach powiatu w województwie dolnośląskim o przekazanie listy społecznych opiekunów zabytków. Z uzyskanych informacji wynikało, że ustanowiono pięciu społecznych opiekunów zabytków w 2011 r. i 2014 r.

Konserwator, stosownie do art. 103 ust. 1 ustawy o ochronie zabytków, nie wnioskowała w okresie objętym kontrolą o ustanowienie społecznych opiekunów zabytków, gdyż jak poinformowała, nie zgłosili się chętni do pełnienia tej funkcji⁸³.

Niemniej jednak jak poinformowała Konserwator, WUOZ współpracował z co najmniej 58 fundacjami, stowarzyszeniami, towarzystwami i klubami na rzecz ochrony zabytków, szeroko rozumianego dziedzictwa i krajobrazu kulturowego, które skupiają się na statutowej działalności i pomimo składanych propozycji nie są zainteresowane działaniem w roli społecznego opiekuna zabytków. Współpraca ta wiązała się m.in. z zachowaniem terenów krajobrazowo cennych, historycznych linii kolejowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą oraz innych architektonicznych

⁷⁷ Pozwolenia na przeniesienie własności na podstawie art. 13 ust. 4 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2018 r. poz. 2204, ze zm.).

⁷⁸ Uzgodnienia na podstawie art. 39 ust. 3 i 4 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz. U. z 2019 r. poz. 1186, ze zm.).

⁷⁹ Inwestycji celu publicznego.

⁸⁰ Uwzględniono także odmowy uzgodnienia i zmiany planów zagospodarowania przestrzennego.

⁸¹ Na podstawie art. 22 ust. 5 pkt 3 ustawy o ochronie zabytków.

⁸² Nie uwzględniono spotkań w siedzibie WUOZ, odbywających się od kilku do kilkunastu razy w ciągu miesiąca.

⁸³ Za wyjątkiem jednego wniosku (z dnia 6 września 2016 r.) o ustanowienie społecznego opiekuna zabytków, który został przekazany (w dniu 23 września 2016 r.) Miejskiemu Konserwatorowi Zabytków we Wrocławiu do załatwienia zgodnie z właściwością, na podstawie porozumienia w sprawie powierzenia prowadzenia niektórych zadań z zakresu właściwości wojewódzkiego konserwatora zabytków, zawartego w dniu 5 września 2011 r. pomiędzy Wojewodą Dolnośląskim a Prezydentem Wrocławia.

obiektów zabytkowych⁸⁴, z popieraniem starań o środki finansowe Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz z udzielaniem dotacji przez Konserwator.

Wskazała również, że idea opieki nad zabytkami wymaga popularyzacji, stąd też wobec braku środków finansowych na ten cel planuje popularyzację tej idei poprzez środowiska szkół oraz środowiska skupione przy Polskim Towarzystwie Turystyczno-Krajoznawczym.

(akta kontroli str. 4883-4884, 4886-4887, 4892-4896, 4898-4899)

2.3. Wojewódzka Rada Ochrony Zabytków⁸⁵, działała na podstawie zarządzenia Wojewody Dolnośląskiego nr 74 z dnia 29 kwietnia 2004 r. Ostatnia kadencja Rady upłynęła dnia 19 lipca 2017 r. W kontrolowanym okresie WROZ odbyła trzy posiedzenia w dniach: 29 lutego 2016 r., 16 grudnia 2016 r. i 29 czerwca 2017 r.

Na spotkaniu w dniu 29 lutego 2016 r. Rada obradowała nad problemami konserwatorskimi związanymi z odbudową i rewaloryzacją pałacu i zamku Niesytno, propozycją lokalizacji tzw. Diabelskiego Młyna we Wrocławiu, polityką konserwatorską na terenie osiedla Grabiszyn we Wrocławiu oraz nad problematyką związaną z kontrowersjami dotyczącymi materiałów i kolorystyki pokrycia alumnatu na Ostrowie Tumskim we Wrocławiu.

Z kolei na spotkaniu w dniu 16 grudnia 2016 r. Rada obradowała nad kontrowersjami związanymi z pracami prowadzonymi przy portyku zachodnim Katedry pw. Św. Jana Chrzciciela we Wrocławiu, problemami związanymi z ochroną zabytków archeologicznych oraz kwestią dopuszczalności konsultacji przez WROZ tematów należących do właściwości i stawianych przez Miejskiego Konserwatora Zabytków we Wrocławiu.

Na spotkaniu w dniu 29 czerwca 2017 r. Rada obradowała nad listą dóbr kultury współczesnej, tj. propozycją ujęcia w opracowywanym „Studium uwarunkowań i kierunków rozwoju zagospodarowania przestrzennego Wrocławia 2017” oraz propozycjami Stowarzyszenia Architektów Polskich skierowanymi do konsultacji społecznych, jak również propozycją zabudowy parceli przy ul. Partyzantów w Karpaczu.

Konserwator wyjaśniła, że do opiniowania Radzie, spotykającej się relatywnie rzadko i działającej społecznie, przedstawiane były wyjątkowo trudne do rozstrzygnięcia zagadnienia konserwatorskie wymagające wypracowania założeń programowych i metod realizacji zadań związanych z ochroną zabytków, czy projekty dokumentów w tym zakresie.

W styczniu 2018 r. podjęto działania zmierzające do powołania nowej WROZ i w tym celu w dniu 15 stycznia 2018 r. wystąpiono do Generalnego Konserwatora Zabytków o wyrażenie opinii na temat regulaminu Rady. Pismem z dnia 11 kwietnia 2019 r. Generalny Konserwator Zabytków zaopiniował z uwagami regulamin Rady i zatwierdził jej skład. Konserwator zarządzeniem nr 19/2019 z dnia 7 maja 2019 r. nadała regulamin Radzie. Jak wyjaśniła, członków Rady jeszcze nie powołano i nie odbyło się posiedzenie Rady w nowym składzie.

(akta kontroli str. 349-351, 481-482, 535-539, 555-557, 574-576, 589, 608 - 614)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Nie powołano WROZ na nową kadencję w lipcu 2017 r., co stało w sprzeczności z art. 99 ust. 1 ustawy o ochronie zabytków⁸⁶. Zgodnie z brzmieniem tego przepisu,

⁸⁴ Tereny Karpacza i okolic.

⁸⁵ Dalej: „Rada” lub „WROZ”.

⁸⁶ W skład WROZ wchodzi od 5 do 10 członków, powoływanych na okres 4 lat przez wojewódzkiego konserwatora zabytków spośród specjalistów w określonych dziedzinach ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

przy wojewódzkim konserwatorze zabytków działa WROZ jako organ opiniodawczy w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami. Zatem ustawodawca przewiduje obligatoryjne istnienie Rady, stąd też działanie tego organu nie jest zależne od decyzji Konserwator.

Konserwator wyjaśniła, że w związku z przewidywaną zmianą przepisów ustawy *o ochronie zabytków*, Rady nie powoływano.

NIK wskazuje, że oczekiwanie na wejście w życie nowego brzmienia art. 99 ustawy *o ochronie zabytków*, spowodowało, że WROZ nie funkcjonowała od dnia 19 lipca 2017 r. do zakończenia czynności kontrolnych. Ponadto zauważyć należy, że argument związany z czasem oczekiwania na wejście w życie nowych regulacji był nieuzasadniony z uwagi na przepis przejściowy zawarty w ustawie zmieniającej⁸⁷. Na jego podstawie członkowie WROZ powołani w lipcu 2017 r. pełniliby swoją funkcję do końca kadencji, na jaką zostali powołani.

(akta kontroli str. 482, 353)

2. Niepodjęcie po dniu wejścia w życie nowego brzmienia art. 99 ust. 3 ustawy *o ochronie zabytków*⁸⁸ działań mających na celu zaopiniowanie przez Generalnego Konserwatora Zabytków regulaminu WROZ było działaniem nierzetelnym. Dopiero bowiem w dniu 15 stycznia 2018 r. podjęto działania zmierzające do powołania nowej WROZ i w tym celu wystąpiono do Generalnego Konserwatora Zabytków o wyrażenie opinii na temat jej regulaminu.

Konserwator wyjaśniła, że zarządzeniem nr 19/2019 z dnia 7 maja 2019 r. nadała regulamin Rady, ale jej członków jeszcze nie powołano i nie odbyło się jej posiedzenie.

NIK wskazuje, że działaniem nierzetelnym było przedstawienie projektu regulaminu do zaopiniowania przez Generalnego Konserwatora Zabytków po 4 miesiącach i 6 dniach od dnia wejścia w życie nowego brzmienia art. 99 ust. 3 ww. ustawy.

(akta kontroli str. 482, 535, 589, 610-614)

OCENA CZĄSTKOWA

Konserwator współpracowała w badanym okresie z właścicielami i posiadaczami zabytków oraz z JST przy realizacji celów ochrony materialnego dziedzictwa kulturowego mniejszości narodowych. Prawidłowo udostępniała właścicielom lub posiadaczom zabytków stanowiących materialne dziedzictwo kulturowe mniejszości narodowych dokumentację tych zabytków. Nie współpracowała ze społecznymi opiekunami zabytków z terenu województwa dolnośląskiego i nie posiadała pełnego rozeznania o ich ustanowieniu, ale aktywnie współpracowała z innymi organizacjami na rzecz ochrony zabytków, w tym zabytków stanowiących dziedzictwo kulturowe mniejszości narodowych. Od dnia 19 lipca 2017 r. do dnia zakończenia kontroli NIK, Konserwator nie powołała WROZ, pomimo że ustawa *o ochronie zabytków* przewiduje jej obligatoryjne funkcjonowanie.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o *NIK*, przedstawia następujące uwagi i wnioski.

Uwagi

1. Opisane w niniejszym wystąpieniu pokontrolnym ustalenia, dotyczące w szczególności działań na rzecz ochrony materialnego dziedzictwa kulturowego mniejszości narodowych, wskazują na potrzebę rozważenia przez Konserwator

⁸⁷ Art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 22 czerwca 2017 r. o zmianie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1595).

⁸⁸ Wojewódzka Rada Ochrony Zabytków działa na podstawie regulaminu nadanego, w drodze zarządzenia, przez wojewódzkiego konserwatora zabytków po uzyskaniu pozytywnej opinii Generalnego Konserwatora Zabytków.

podjęcia działań wzmacniających w WUOZ kontrolę zarządczą, w celu urzeczywistnienia, określonego w art. 68 ust. 1 *ufp*, wymogu zapewnienia realizacji celów i zadań kierowanej jednostki sektora finansów publicznych w sposób zgodny z prawem, efektywny, oszczędny i terminowy.

2. Stwierdzone w toku kontroli NIK nieprawidłowości świadczą o nieprzestrzeganiu procedur oraz słabości kontroli wewnętrznej, a także braku dostatecznego nadzoru nad prawidłową realizacją zadań przez Urząd. Przy czym wskazać należy, że z realizacji nałożonych obowiązków nie zwalnia zarówno duża liczba spraw, jak również brak etatów i środków pieniężnych.

Wnioski

1. Prawidłowe prowadzenie ksiąg rejestru, poprzez dokonywanie wpisów czarnym atramentem i zamieszczanie decyzji ostatecznych, stosownie do § 3 ust. 2 i § 4 ust. 1 rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011 r. *w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem*.

2. Podjęcie działań mających na celu uzupełnienie ksiąg A i B rejestru, o wpisy brakujących zabytków.

3. Bieżące aktualizowanie – prowadzonego dla ksiąg oznaczonych literą A – alfabetycznego skorowidzu miejscowości z wykazem zabytków znajdujących się na ich terenie.

4. Przekazywanie bez zbędnej zwłoki wniosków o zamieszczenie informacji o wpisie zabytku nieruchomego do rejestru i skreślenia zabytku nieruchomego z rejestru, celem ich ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Dolnośląskiego.

5. Stworzenie i zapewnienie warunków do:

a) umożliwienia stronie postępowania, przed wydaniem decyzji w sprawie, wypowiedzenia się co do zebranych dowodów i materiałów oraz zgłoszonych żądań, stosownie do art. 10 § 1 KPA,

b) terminowego prowadzenia postępowań, mając na uwadze terminy określone w art. 35 KPA,

c) każdorazowego informowania stron postępowania o niezalatwieniu sprawy w terminie, przed jego upływem, zgodnie z art. 36 KPA,

d) wydawania postanowienia o dopuszczeniu, jako dowodu w prowadzonym postępowaniu administracyjnym w sprawie o wpis do rejestru, protokołu z oględzin, stosownie do art. 123 KPA.

6. Podjęcie skutecznych działań w celu objęcia ochroną konserwatorską zasobów dziedzictwa kulturowego (w tym także stanowiących materialne dziedzictwo kulturowe mniejszości narodowych), znajdujących się na terenie województwa dolnośląskiego, które spełniają definicję zabytku określoną w art. 3 pkt 1 ustawy *o ochronie zabytków*.

7. Założenie kart ewidencyjnych dla zabytków wpisanych do rejestru, a nieujętych w wojewódzkiej ewidencji zabytków.

8. Zaktualizowanie dotychczasowego zbioru kart wojewódzkiej ewidencji zabytków oraz wykazu zabytków zamieszczonego w BIP.

9. Sporządzanie kart ewidencyjnych na właściwym wzorze, określonym przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w rozporządzeniu z dnia 26 maja 2011 r. *w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem*.

10. Przekazywanie kart ewidencyjnych zabytków nieruchomych Generalnemu Konserwatorowi Zabytków bez zbędnej zwłoki.

11. Realizowanie bez zbędnej zwłoki działań i czynności po przeprowadzanych kontrolach obiektów zabytkowych, tj. sporządzanie protokołu kontroli, zaleceń pokontrolnych, nakazów konserwatorskich, kierowanie upomnień i nakładanie kar pieniężnych.

12. Przestrzeganie zasad równego traktowania, uczciwej konkurencji i przejrzystości przy wyborze wykonawców na opracowanie kart ewidencyjnych zabytków, w tym poprzez ustanowienie wewnętrznych regulacji udzielania zamówień publicznych.

13. Opracowanie pisemnych zakresów czynności dla pracowników WUOZ, którzy ich nie posiadają.

14. Podjęcie działań w celu dostosowania struktury organizacyjnej WUOZ – w zakresie utworzenia stanowisk do spraw rejestru zabytków i dokumentacji zabytków w delegaturach WUOZ – do wymogów wynikających z § 2 ust. 1 pkt 4, w związku z § 2 ust. 4 rozporządzenia Ministra Kultury z dnia 9 kwietnia 2004 r. *w sprawie organizacji wojewódzkich urzędów ochrony zabytków*.

15. Zamieszczanie w BIP dokumentacji dotyczącej wyników kontroli przeprowadzonych w WUOZ, zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 4 lit. a *tiret* drugiej ustawy o dostępie do informacji publicznej.

16. Zweryfikowanie wewnętrznych zasad naboru wniosków i przyznawania dotacji na prace przy zabytkach, celem:

a) dostosowania ich postanowień do obowiązujących przepisów prawa, ze szczególnym uwzględnieniem wyeliminowania uregulowań sprzecznych z art. 73 i 77 ustawy o ochronie zabytków;

b) ustalenia kryteriów oceny wniosków w taki sposób, aby były one przejrzyste i obejmowały regulację braków i uchybień formalnych;

c) opracowania wewnętrznych regulacji określających zakres kompetencji i obowiązków komisji oceniającej wnioski.

17. Dokonanie weryfikacji treści zawieranych umów o przyznanie dotacji, celem dostosowania do powszechnie obowiązujących przepisów prawa, w szczególności w zakresie terminów i rodzaju dokumentów wymaganych od beneficjenta, a także doprecyzowania trybu kontroli.

18. Podjęcie działań mających na celu niezwłoczne powołanie Wojewódzkiej Rady Ochrony Zabytków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK we Wrocławiu. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Wrocław, dnia 31 lipca 2019 r.

Kontrolerzy:
Marcin Kaliński
Doradca ekonomiczny

/-/

Paulina Żywicka
Inspektor kontroli państwowej

/-/

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura we Wrocławiu

Dyrektor

/-/

Radosław Kujawiński

Zmian w wystąpieniu pokontrolnym dokonał:

Dyrektor
Delegatury Najwyższej Izby Kontroli
we Wrocławiu
Radosław Kujawiński

.....
podpis